

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 62

Sreda, 7. avgusta 1935

Leto X

Rudarsko delavstvo je prvo

Gospodje okrog TPD so zelo nejevoljni nad našim zadnjim uvodnikom. To dokazuje, da smo zadeli v živo: Trboveljska premogokopna družba naj pri svojih kupcih ne igrava obel — rudarjev in države. Če pa TPD ne zna najti trga za premog in pošilja rudarje in občine, naj še to delo opravi za delničarje TPD, potem so popolnoma odveč.

Vpričo nove grozeče krize se že spet poskušajo v razno časopisje lansirati vesti v prid TPD. Kadar mislijo gospodje spet nekaj več iztisniti iz rudarjev in odjemalcev, se takoj pojavijo članki, ki milo govoré o »slovenskih rudnikih«, kakor da bi tej mednarodni kapitalistični gospodi bilo kaj ležeče na rudnikih radi tega, ker leže v Sloveniji. TPD ni težko vplivati na naše meščansko časopisje, ker njeni glavni gospodarji vedno poskrbijo za to, da sedé v njenem upravnem svetu močje od glavnih meščanskih skupin, ki vsaka zase izdaja svoj list.

Spet se ganljivo piše, koliko so se znižale cene premoga, tega pa TPD ne razlaga, da je racionalizirala obrate, da trikrat, štirikrat več iztisne iz rudarjev kakor prej, da je pri tem obsodila večino rudarjev na gladovne mezde, dočim se izplačujejo delničarjem milijonski dobički in ravnatelji še vedno uživajo cesarske dohodke. Vsa kriza se je torej prevladala samo na rane delavstva.

To je ena stran tega problema. Po drugi strani gre za državo. Mi priznavamo v tem gospodarskem redu vsakemu pravico, da skuša kupovati blago po čim ugodnejši ceni. Toda država se mora ozirati pri tem tudi na državljane. Ne sme se dopustiti, da bi na račun ugodnejših dobav trpelo delavstvo, ki je na koncu s svojimi močmi. Onemogočiti mora ponovno zniževanje delavskih mezd in podpreti mora delavstvo. Ali ni zločin, da pri tej bedi rudarjev uživajo milijonske dobičke tisti, ki prav nič ne pomagajo ne pri prodaji, ne pri prodaji premoga? Če delničarji ne morejo pristati na nobeno zmanjšanje dobičkov, potem naj se ta gospodarska razžene in naj prevzamejo rudnike tisti, ki zanje v resnici delajo.

Dolžnost države, dolžnost vse naše narodne celote je, da se že enkrat preneha s tem izigravanjem delavstva, da se reši naš rudarski proletarijat, da se reši ta glavna panoga našega narodnega gospodarstva. Doselej so »reševali« samo delničarje in železnice — treba pa je rešiti in odrešiti našega človeka.

Pripravljajo se vsi potrebni ukrepi, da se obvaruje naše rudarsko delavstvo najhujšega. Pri tem bo potrebna podpora vsega našega delavskega razreda, vsega delovnega ljudstva. Naš list bo pazno spremljal vso akcijo. Vse delavstvo, zlasti rudarsko pa pozivamo, naj disciplinirano sledi samo navodilom svojih strokovnih organizacij in delavskega časopisja, da jih spet kakš neodgovorni »nacionalni« odbori ne zapeljejo v novo nesrečo.

Italija se pripravlja na vojno

V Italiji so te dni mobilizirali že rezervna letnika 1909 in 1910. — V Abesinijo nameravajo poslati 400.000 vojakov.

Vsaj eno premislite — in storite!

Plačujete meščanski tisk, berete, kako obrekuje delavski boj, berete ogabne denunciacije, se zgražate nad tem — pa ga le še plačujete! Veste, da s tem podpirate svojega nasprotnika, da s tem nalagate denar v protidelavske akcije.

Vidite, da danes obvlada naše kraje samo kapitalistično dnevno časopisje, ki ga naročajo večinoma nasprotniki tega časopisja.

Ali ne bi bilo precej drugače, če bi izhajal

delavski dnevnik!

Da, bo vsakdo rekel. Dobro, potem je pa treba napraviti nekaj za to. Kaj? To, da vsakdo, ki je že naročen na »Delavsko Politiko« ali »Ljudski glas«, redno plačuje to naročnino, potem pa da pridobi vsaj enega naročnika! Kako lahko je to, samo storiti je treba. Ali so Tvoji prijatelji že vsi naročeni? Se ne. Zakaj ne? Ker jim ti tega ne rečeš. Ali je naročen posestnik lokala, kamor zahajaš in nosiš denar? Če ni, samo zato ni, ker mu še nisi rekel! To in ono Ti je bilo všeč v zadnji »Del. Politiki«, ali si vzela tisto »Del. Politiko« v žep, ko si šel

od doma, in jo pokazal drugim? Ne. Zakaj ne? Iz malomarnosti!

In tako iz malomarnosti podpiramo nasprotnike, vzdihujemo nad krivicami, zabavljamo, pri vsem tem pa še denarno podpiramo tiste, ki krivico povečujejo.

Ali veš, da se tipografi boré za priznanje strokovne organizacije? Ali veš, da kapitalisti hočejo zlomiti njihovo organizacijo, samo zato, ker vidijo, da je v strokovni organizaciji vsa moč delavstva? Veš, da »Slovenec«, »Jutro« i. p. vodijo ta boj proti delavski strokovni organizaciji. Zavedaš se, da gre pri boju grafičarjev za interese vsega delavstva.

Vse to vemo. Potem pa napravimo še vsak svojo lahko izvršljivo dolžnost, podvojimo število naročnikov, da bomo lahko ustanovili svoj dnevnik, pa ne bo treba nikomur več radi raznih dnevnih novic brati meščanskih dnevnikov.

Podprite boj grafičnega delavstva! Najmočnejše ga pa boste podprli, če boste v vsako hišo spravili delavski list! Storite to iz ljubezni do sebe, svojih otrok in tovarišev!

Razredni boj delavstva, je boj za narodno zdravje

»Slovenec« hoče denuncirati za komunistične akcije vse delavske stavke, s katerimi hočejo delavci samo izboljšati svoj obupni gmotni položaj. V tem oziru je »Slovenec« še hujši od Jevtičevega režima, ki je priznaval vsaj delavske strokovne in kulturne organizacije in njihovo pravico do zaštite svojih članov.

Za kaj se boré delavci delavstva samo dobro ve. Ne ve pa dovolj o tem drugo ljudstvo. Tej javnosti in vsemu našem narodu bodo uradne številke najzornije povedale, kako upravičen in za ves nered koristen je boj delavstva, ki mu »Slovenec« nasprotuje.

V »Narodnem podmladku«, reviji, ki jo izdaja jugoslov. unija za zaščito otrok — so izšle naslednje številke, ki kažejo umrljivost otrok pri nas po raznih poklicih. Številke se nanašajo na samo državno prestolnico — koliko slabše je še tam, kjer so nižji zaslužki!

Na kapitaliste odpade samo 10 odst. od števila umrlih otrok, na uradnike in svobodne poklice 25 odstotkov.

na delavce pa 62,8%. Radi visoke umrljivosti delavskih otrok in starišev se je povprečna življenska

doba znižala na 33 let. Po razredih ali stanovih je strašno različna ta življenska doba: pri kapitalistih znaša 68 let, pri advokatih in zdravnikih 53, pri uradnikih 47, pri delavcih-profesionistih 33, pri

navadnih delavcih samo 29 let, a pri tovarniških delavcih pa komaj 21 in pol leta.

Uradni podatki beograjske občine ugotavljajo, da bi hrana, ki jo je porabil Beograd v enem letu, zadostila komaj za 172.314 ljudi — a v Beogradu pa živi 226.065 prebivalcev. To se pravi, da je **najpotrebnejše hrane manjkalo za 53.615 ljudi!**

Koliko strašnejše bi bile številke za naše pasivne kraje! To je posledica samopašnega kapitalističnega izkoriščanja, ki je neomejeno zavladalo v zadnjih letih.

Ali ni mar v takih razmerah boj delavstva sveti boj za zdravje našega naroda, za rešitev naših otrok? Pri nas hočejo kapitalisti »Jutrovega« in »Slovenčevega« kova, da bi poslabšali položaj tipografskega delavstva, da bi potem udarili še po drugem delavstvu in ga spravili pod nivo kitajskih kulijev. Ali ni sveta dolžnost vsega naroda, da vstane proti takim zločinskim naklepom?!

Izjava rumunskega kralja

Zastopniku ameriškega lista »Associated Press« je rumunski kralj dal na vprašanje zanimivo izjavo, iz katere navajamo naslednje:

»Če bi posnemal druge kralje ali državne poglavarje, bi že kdaj bil lahko diktator.

Toda rumunski narod ne potrebuje ne avtokracije in ne samodržstva. Eno je gotovo: Jaz ne bom nikdar mislil na diktaturo, niti odpravil parlamenta ali kako drugačno korporacijo.«

Dr. Maček o svoji stranki

Z ozirom na to, da profesor Dragoljub Jovanović zagovarja ustanovitve srbohrvaške kmetijske stranke, izjavlja dr. Maček, da njegova stranka ni kmečkostanovska, kakor je bila pod Radićem, ampak hrvaško-nacionalistična in bi izgubila svoj značaj, če bi se spojila s kako drugo stranko.

S to izjavo dr. Maček zopet poudarja značaj svojega gibanja, ki ne zasleduje socialnih interesov delavca in kmeta, ampak le interese bogate hrvaške plasti.

Pozor pred reakcijo!

Delavstvo ima nešteto sovražnikov, ki vedno mislijo, da jim mora vsak režim služiti.

Komaj je nastopil novi režim, ki obeta povrnitev k svobodi in demokraciji, že so sovražniki z vso vehemenco začeli boj proti socialnim ustanovam, pri katerem bi radi izločili ves delavski vpliv. V ta namen rabijo jezuitsko frazo, da naj se »socialna bremena prilagode gospodarstvu«.

Delavstvo že več let zahteva volitve v socialnem zavarovanju.

Sedaj zahtevajo isto delodajalci, toda postaviti se mora v teh zavodih — komisarije, da bodo v gotovem zmislu vplivali na volitve,

da se dobi v zavodih večino, ki bo za poslabšanje zavarovanja

ali z drugim besedami, za znižanje socialnih bremen.

Tudi poudarjajo, da naj se uprave delavskih zbornic obnove z novimi volitvami, čeprav še ni potekel njihov mandat. In tudi v delavskih zbornicah se morajo uvesti komisarijati, da ne bodo delavske zbornice podpirale volitev v socialno zavarovanje.

Prvič delodajalcev delavske zbornice prav nič ne brigajo, ker so delavske, drugič pa so delavske zbornice pod kontrolo ministrstva socialne politike, ki tudi njihov proračun odobrava, in torej poraba denarja v druge namene ni mogoča.

Klic po komisarijih v delavskih zbornicah torej ni nič drugega, kakor

želja, kako bi delavske množice ogoljufali in dobili delavske zbornice v svojo pest.

Kljub izjavam, da prehajamo v svobodnejšo ero, delodajalci in njih plačani trabanti še vedno niso opustili misli,

kako bi iztrgali socialne in delavske ustanove delavstvu z našiljem.

Mnenja so namreč, da se da svoboda prikrajati le v njih namene in delavce potisniti k tlom.

Celo v grafičnem boju, ki se vrši sedaj, skušajo delodajalci pridobiti oblasti, da, celo oblasti, da se vmeša v stavko grafičarjev, seveda v interesu podjetnikov.

Drzni so ti naporji podjetnikov, če pomislimo, da so boj zanetili delodajalci ter da je bilo grafično delavstvo pravzaprav izprto, torej, da to ni štrajk, in bi moralo poseznanje oblasti v stavko imeti prav nasprotno smer, to je proti delodajalcem.

Opozoriti smo hoteli na načrte, ki jih kuje črna reakcija proti delavskemu razredu, ter poudariti, da bo

boj za ohranitev svobodnih, pravice samouprave v socialnih zavodih in pravice do stavke zahteval v bodoče vse naše sile. Zato je nujna budnost delavskega razreda v tej nevarnosti.

Zopet revolucija v Grčiji

Na otoku Kreti, ki spada pod Grčijo, je izbruhnila nova revolucija, ki so jo izpuzorili poljedelski delavci.

Po uradnih vesteh so vladne čete upor že zadušile?

Nemčija se dalje oborožuje. Nemčija bo zgradila še pred koncem tega leta štiri križarke in dvajset podmornic.

Pomagajte rajši, kakor da uganjate demagogijo z rudarji

Naše meščansko časopisje je dne 30. julija t. l. prineslo sklep seje ministrskega sveta v zadevi nabav premoška državnim železnicam. Iz tega komuniqueja je jasno razvidno, da se hoče popolnoma uveljaviti načrt prejšnjega prometnega ministra g. inž. Vujića, ki se ni niti najmanj oziral na slovenske rudnike, ki je predvideval, da se cene premoga znižajo ter izločijo iz dobav vsi oni rudniki, katerih premog je kvalitativno slabši.

Za prepričitev tega, predvsem za rudarje Dravske banovine težkega udarca, se je posredovalo na vseh koncih in krajih. Deputacije z obširnimi spomenicami o bednem položaju rudarjev so šle k raznim ministrstvom. Povsod so bile prijazno sprejete in ministri so obljubili, da bodo vprašanje pravično rešili. Ker se je z gotove strani hotelo kovati tudi političen material, so šli tudi razni nepoklicani k gotovim ministrom posredovati. V revirjih so se že širile govorice, da se bo po zaslugi tega in tega gospoda to vprašanje za rudarje povoljno rešilo.

Sedaj naenkrat pa pride vest o sklepu seje ministrskega sveta. Ako se bo uresničilo, **bodo s 1. novembrom t. l. ustavljeni rudniki Kočevje, Velenje in Črnomelj** in bo prišlo nad 600 rudarjev s svojimi družinami ob zaslužek in kruh. V ostalih rudnikih, pri čemer pridejo v poštev predvsem rudniki Trb. prem. družbe, ki bi zgubili na naročilih okrog 22.500 ton, bi pri sedanji zaposlitvi postalo okrog 130 rudarjev odveč. Če bi se pa to na vse rudarje razdelilo, bi ti

morali praznovati po en šilt več mesečno. Približno isti položaj bi bil pri drugih rudnikih.

Mnenje, da bo vsled tega prizadeto delavstvo lahko našlo zaposlitev pri tistih rudnikih, pri katerih se bodo naročila povečala, je, milo rečeno, neresno. Zakaj povečavati naročila drugje in jih jemati v Dravski banovini? Zakaj preseljevati rudarje, ki imajo že od svojega rojstva domače ognjišče v naših revirjih. Demagogija je pa to, kar piše »Glas naroda« z dne 1. avgusta t. l., ko pravi v članku »600 rudarjev ob kruh« med drugim tudi to, da delavski zaupniki tolažijo rudarje, češ, da se bodo posledice pokazale šele prihodnje leto spomladi.

To je laž, ker pravi delavski zastopniki in zaupniki, ki znajo čitati, vedo, da je v komuniqueju samem že povedano, da se bo vse to zgodilo s 1. novembrom. Torej s 1. novembrom bo 600 rudarjev vrženih na cesto. Pri onih rudnikih, kjer se bodo zmanjšala naročila, se ta primanjkljaj na zimo ne bo občutil, ker v tem času narastejo privatna naročila, bo pa zato reakcija na spomlad tem hujša, in takrat bo zopet nadalnjih 600 rudarjev vrženih na cesto, ostalim bodo najbrž hoteli plače znižati. To je, gospodje, dejstvo, ki govori iz komuniqueja. Mi nikogar ne tolažimo, niti ne hujskamo. Pozovite na red in odgovornost tiste, ki so imeli in imajo možnost odločati o biti ali nebiti rudarjev in njihovih družin, pa bo demagogije takoj konec!

Medparlamentarna konferenca v Bruslju Ostra obsodba zastopnikov ne-parlamentarnih držav

Letos se je vršila 31. medparlamentarna konferenca v Bruslju, pričeni dne 31. julija t. l. Na konferenci so bili zastopani delegati iz Belgije, Kanade, Danske, Španije, Francije, Velike Britanije, Ogrske, Irske, Italije, Japonske, Norveške, Holandije, Poljske, Rumunije, Švedije, Švice, Čehoslovaške, Jugoslavije, Turčije in Avstrije.

Francija je odločno protestirala proti navzočnosti delegatov onih držav, v katerih parlamenta sploh nimajo. Predvsem je veljalo to za Italijo in Avstrijo.

Namen medparlamentarne konference je pospeševanje parlamentarizma in demokracije, upostavljanje odnosov med svobodnimi narodi, torej prav nasprotno temu, kar zahtevajo fašizmi. Ugled medparlamentarne unije je pa vendar tako važen, da skušajo tudi protidemokratski režimi pošiljati svoje zastopnike na vsakoletne konference. Kakor se doma na vso moč trudijo, da odpravijo parlamentarizem in demokracijo, tako se jim zdi važno, da to dejstvo skrivajo pred zunanjim svetom.

Socijalistična uprava angleške prestolnice London

z županom Herbertom Morissonom na čelu, je v enem letu, odkar je na vladi, dala zgraditi 3500 novih delavskih stanovanjskih hiš in do konca tekočega leta se bo pozidalo še nadaljnjih 4300 hiš. V prihodnjem letu ima v načrtu gradnjo 10.000 novih

stanovanjskih hiš. Postavila si je sedemletni gradbeni načrt, tekom katerega se morajo zloglasni londonski »slumsi« (nezdrave delavske četrti), popolnoma nadomestiti z modernimi in zdravimi stanovanjskimi predmestji.

B. Traven, Bombaž

I. Knjiga

Prevaja Talpa

2

strašno brezbržen in se ni prav nič zmenil za izgubo časa. Oba sta imela tudi isti cilj: priti k mr. Shineju v Ixtilochitahaupec, da bi trgala pri njem bombaž za šest centavov za kilo.

Nihče izmed nas pa ni vedel, kje leži Ixtil...

Postaja se je medtem tako izpraznila, ležala je tako samotna in zasanjana v tropični vročini, kakor leži pač samo postaja v centralni Ameriki deset minut po odhodu vlaka.

Poštno vrečo, ki je obsegala petkrat več štirjaških palcev platna kakor pa štirjaških palcev vsebine — četudi bi razložil vsa pisma in ovitke —, je odnesel neki možki, ki bi ga noben pameten človek ne smatral za poštnega uradnika.

Tovorno blago: zaboj konzervnega mleka — v deželi, ki v njej vse leto zeleni trava in ki bi lahko cel kontinent preskrbovala z mlekom —, dvoje posod gasolina, pet zvitek bodljive žice, vreča sladkorja in dva zaboja bonbonov — vse to je brez gospodarja ležalo na žareči železniški ploščadi.

Baraka, kjer se prodajajo vozni listki in kjer se tehta prtljaga, je bila že zaklenjena z žabico.

Mož, ki je izvrševal vse to uradno opravilo, ki bi bilo zanj na evropski železniški postaji potrebnih najmanj dvanajst dobro izvežbanih uradnikov, je postajo že zapustil, ko je bil poslednji vagon vlaka še na postaji.

Celo stara pritlikava Indijanka se je že plazila domov skozi travo, ki je bila visoka kakor človek. Ta Indijanka je prihajala k vsakemu vlaku z dvema steklenicama mrzle kave in s pogačo iz koruzne moke — to pogačo je imela zavito v časopisni papir, vse skupaj pa je nosila v torbi, spleteni iz bičja. Izmed vseh ljudi se je ona vselej najtenji iz bičja. Izmed vseh ljudi se je vselej najnikoli ničesar prodala, je vendar prišla vsak dan k vlaku. Najbrže je že štiri tedne nosila zmeraj isto kavo k vlaku. To pa so gotovo vedeli tudi potniki. Sicer bi v tej vročini vsaj tu pa tam dali starki kaj zaslužiti. Toda ledena voda, ki jo v vlakih dele zastoj, je bila prevelik konkurent in proti njej se takale branjarija s kavo kar ni mogla razviti.

Mojih pet proletarskih sodrugov je dobrodušno sedlo na tla poleg barake. V senco.

Ker pa je stalo sonce navpično nad nami — kakor bi mu kdo z merilom določil mesto —, je bilo treba, kajpada, precej izvežbanosti, da si senco sploh našel.

Čas jim je bil docela neznan pojem; in ker

Dr. Ivo Štempihar:

Tajna volilna pravica

Tajno volilno pravico smo že imeli. Bila je celo prisilna, tako, da si bil sodno kaznovan, če si prostovoljno javno glasoval. Vendar je bila tista tajna volilna pravica tehnično tako urejena, da se je »tajnost« kar porazgubila.

Volilec je stopil v volilni lokal, v katerem je zasedala volilna komisija neposredno za skrinjicami. Predsednik komisije je ugotovil istost volilca s podatki o volilcu v imeniku, izročil volilcu kroglico in ga napotil, naj jo spusti v poljubno skrinjico potem, dočim je moral vtakniti roko v odprtine vseh skrinjic. Kroglica je bila iz gume, češ, da se ne sme slišati njegovo trkljanje. Po »absolviranju« vseh odprtih je volilec pokazal komisiji odprto dlan in odšel. Že v trenutku, ko je volilec vtikal roko v odprtino, pred očmi komisije in predstavnikov »skrinjic«, je pa vsa komisija vedela, kam je volilec vtaknil roko tako, da je kroglico izpustil. Zakaj?

Volilec je izvršil telesno vajo izpustitve kroglice v navzočnosti vsaj 15 parov človeških oči in se je zavedal, da ga pri izvršitvi volilnega akta prav zelo srepo opazujejo. Opazujejo ne samo oči, temveč tudi preskušena ušesa. Volilni akt izpustitve kroglice je pa akt, ki se pokaže tudi pri popolnoma neživnem človeku najmanj do komolca, ker se stresa mišica na roki, ko volilec razčleni prste. Pri bolj nervoznih ljudeh, in prav vsak volilec je pri volilnem aktu pred očmi komisije vsaj malo nervozen, se pa stresa cela roka ramena. Zato je tudi vsak volilec že pri izvršitvi volilnega akta najmanj slutil, da se bo verjetno izdal, kako hoče voliti, zato tudi noben volilec ni dal posebne resnosti na zajamčeno tajnost volitev, zato je izvršil volitev v zavesti nepristne tajnosti.

Bivši volilni zakon je izvedel tajno volilno pravico tako, da ni bila tajna. Takega načina »tajnosti« volitev si torej ne moremo želeli, zato pa tudi ne moremo dati prav Večeslavu Vilderju, ki je na zborovanju na Grubišnem polju zahteval uvedbo volilne pravice po določbah prejšnjega volilnega zakona. Umišljena tajnost po tradicionalnih določbah je tako splošno znana, da je pri zadnjih volitvah delegatov v Delavske zbornice akcijski odbor »plavih« volilcem s posebno okrožnico pretil, naj se ne zanašajo na »tajnost« volitev, čeprav se vršijo volitve v Delavske zbornice s listki.

Za tajnost volilne pravice je namreč bistvena zavest volilca, da je pri izvršitvi volilnega akta neopazovan in da ni nobenega sredstva v samem načinu volitev, ki bi se dal obrniti na razkritje, kako je volil. Taka sredstva poznajo posebno dobro — fašisti, tudi naši. V Italiji so volitve tajne, z listki. Vendar so ovitki tako tenki, da se vidi skozi nje. In že ko odda volilec ovitek predsedniku, ve ta, kako je volilec volil. V Nemčiji so volitve tudi tajne, pismene, t. j. z listki. V Nemčiji

izvrši volilec akt celo v posebni celici, neopazovan! Kljub temu vedo nacijske oblasti že zvečer natanko za vsakega volilca, kako je volil! Zato, ker se polagajo ovitki z glasovnico v vrstnem redu, kakor so glasovnice oddane, v škatlje, katerih obseg se tako natančno vjema z obsegom ovitka, da se vsak ovitek vleže natančno na prejšnjega in vodi komisija zapisnik volilcev, ki vsebuje imena in naslove vseh volilcev, v kakršnem vrstnem redu so ovitki v škatljah od spodaj navzgor. Treba je tej torej komisiji samo brati zapisnik od zadaj naprej in jemati ovitke iz škatlje, pa ima vsakega volilca pred seboj, kakor da bi oddal odprt ovitek in kakor da bi izvršil volilni akt neposredno v roke komisije.

Zato mora naš bodoči volilni zakon vsebovati stvarna jamstva za tajnost volitev. Vsebovati mora tudi ostre kazni za kršitev tajnosti, ne s strani volilca, temveč s strani upravnih organov za volitve. Izključene morajo biti v bodočem volilnem zakonu določbe, ki omogočajo posredno razkritje oddanega glasu. Ker smo zemlja neenakih kulturnih in civilizacijskih razmer, mora bodoči volilni zakon računati s tem, da ni mogoče tajnosti izvesti za vse kraje enako. Kjer zna ljudstvo brati in pisati, naj bodo volitve celicne, pismene, ovitki neprozorni, zapisniki kartotečni in abecedni. Vsak znak vrstnega reda volilca v zvezi z njegovim ovitkom mora biti onemogočen in kazniv. Kjer ljudstvo ne zna brati in pisati, naj se izvršijo volitve tako, da bo volilec oddal določen znak prav tako v celici in neopazovan, kakor če bi oddal napisan glas. Ako si izbere vsaka lista kak znak, ki ga bo tudi analfabet z lahkoto razlikoval od drugih znakov na enakem papirju, bo tudi ta analfabet znal izbrati izmed več listkov tistega, ki ga bo vtaknil v ovitek in oddal v zaboj, ne da bi ga bilo treba opazovati. Samo s kroglicami in skrinjicami ni treba več prihajati med ljudstvo, posebno ne, če bodo razpostavljene pred komisijo. To bi bilo nekaj tehničnih sredstev za tajnost volitev. Potrebna so pa poleg kazenskih predpisov tudi pravna sredstva, na pr. nemožnost premestitev državnih uradnikov po »potrebi službe« najmanj v dobi šest mesecev po potrjenih volitvah (dokler se ne izvojuje stalnost državnega nameščenstva), nedopustnost poseganja upravnih oblastev v sestavo volilnih komisij, disciplinska odgovornost eksekutive pred upravnim oblastvom, katerih odredbe naj eksekutiva izvršuje, in stvarnopravna odgovornost eksekutive pred rednimi sodišči za vsako najmanjšo škodo, prostost odstranjevanja agitacijskih letakov z javnih poslopij, prepoved »službenih razlag« programov kake liste itd. itd., skratka onemogočenje dandanes vsakdanjih pojavov volilnega delovanja.

so vedeli, da sem tudi jaz namenjen tja, kamor so sami namenjeni, so mi mirno prepustili, da izvozinim pot. Šli bodo, kadar bom jaz šel, nič preje; in sledili bi mi, čeprav bi jih vodil v Peru⁶⁾, trdno prepričani, da sem vendar namenjen v isti kraj kakor oni.

Ko bi le vedel, kje leži Ixtil... V bližini postaje ni bilo videti nobene hiše. Mesto, ki je imelo tu postajo, je moralo biti skrito kje v grmičevju. Zato sem predlagal, da gremo najprej v mesto, kjer bomo gotovo našli koga, ki ve za pot.

Čez uro smo prišli v mesto. Tam sta stali samo dve leseni baraki. V eni je stanoval postajni načelnik. Stopil sem vanjo in povprašal, kje leži Ixtil... Ni vedel in mi je vljudno razložil, da tega imena ni še nikoli slišal.

Druga »moderna« baraka je bila od prve oddaljena približno pet sto metrov. Tam je bila trgovina. Razen tega pa je bil v njej še poštni urad, nadalje salon za biljardiranje, gostilnica, točilnica za žganje in zastopstvo za vse mogoče reči in za vsa mogoča podjetja. Vprašal sem lastnika, toda tudi on ni poznal tega kraja in mi je dejal, da ga petdeset kilometrov naokrog prav gotovo ni, kajti tod okrog pozna vsako mesto in vsakega farmarja.

⁶⁾ Peru = država v južni Ameriki.

Grafično delavstvo javnosti!

Ugotovitve grafičnega delavstva in vzroki izprtja!

Kdo laže?

Spor grafičnega delavstva s tiskarnami je nastal po krivdi Narodne tiskarne, in sicer zato, ker je Narodna tiskarna kršila lanski sporazum, ki je bil sklenjen z veliko težavo med grafičnimi delodajalci in delojemalci. Ta sporazum je imel točko, ki smo jo v prejšnji številki lahko dobesedno čitali v objavi Delavske zbornice, in ki je prepovedovala, da bi se podjetje pripravljalo kakorkoli proti grafičnemu delavstvu, odnosno da bi se podjetje kakorkoli pripravljalo na letošnji 1. julij, ko je potekla veljavnost lani sklenjene enoletne kolektivne pogodbe za delo v grafičnih podjetjih. Narodna tiskarna se je zlasti zadnje mesece intenzivno pripravljala. S tem je kršila sporazum in ker se sploh ni hotelo sklicati seje takozvane Vrhovne komisije, da bi se podjetje pripravljalo kakorkoli, razčistilo in proti podjetju ravnalo v smislu dogovora, je sledilo vse ostalo in je danes zaradi tega na stotine delavcev in delavk na ulici.

Narodna tiskarna se seveda brani. Tudi nedeljsko »Jutro« vnovič trdi, da so obtožbe neresnične. Javnost se sedaj upravičeno vprašuje, kdo laže.

Pribili bomo le nekaj dejstev, pa bo takoj jasno, kdo laže.

Ko je 30. junija t. l. Narodna tiskarna zaprla vrata svojega obrata in vrgla s tem vse osebe na cesto, so prišli pred Narodno tiskarno tudi nekateri funkcionarji. In tedaj je prišlo do nekakega besednega spopada med šefom naprednih listov g. Virantom in tajnikom grafične organizacije J. Štrukljem. Zgodilo se je to v trenutku, ko je g. Virant kril odhod stavkolomcev iz Narodne tiskarne, ki so se v avtomobilu ministra Kramarja vozili z dvorišča, ko so končali delo pri takratni nedeljski številki »Jutra«. Med drugim je tajnik J. Štrukelj očital, da je Narodna tiskarna kršila sporazum in imela stavkokaze v pripravljenosti. G. Virant je tedaj odgovoril: »Res je, vendar

samo do 1. junija, potem smo pa vse opustili.«

Sporazum je bil lani sklenjen septembra in je veljal do 30. junija t. l. Od tedaj pa do 30. junija je bilo v smislu sporazuma prepovedano, da bi se kako podjetje pripravljalo za 1. julij letošnjega leta. Gospod Virant je priznal ponoči 30. junija, da je Narodna tiskarna imela do 1. junija pripravljene stavkokaze. Izjava g. Viranta je bila izrečena v pričo več ljudi. Sicer pa smo popolnoma prepričani, da je g. Virant ne bo zanimal.

Torej prvi dokaz, da je Narodna tiskarna lanski sporazum kršila, ko ji še nihče ni ničesar hotel.

Pred dobrim tednom je predsednik grafične organizacije D. Kosem slučajno srečal g. Stanka Viranta. Med razgovorom je g. Virant vnovič poudaril, da je imela Narodna tiskarna pripravljen kader za slučaj stavke le do 1. junija, tedaj pa ga je bila razpustila.

Torej drugi dokaz, da je Narodna tiskarna prelomila lanski sporazum.

In kdo kdaj laže, naj pove nekaj izvlečkov iz zapisnikov sej takozvane Vrhovne komisije Tarifne vzajemnosti, to je odbora, ki je sestavljen paritetno — trije delodajalci in trije delojemalci — in ki ureja vse zadeve v grafični stroki.

Dne 9. aprila 1934 je bila sklicana izredna seja te Vrhovne komisije, da razpravlja o nečutenih dogodkih, ki jih je malo pred tem ugotovilo delavstvo v Narodni tiskarni. Narodna tiskarna je namreč takrat poučevala v svojem obratu tajno, kadar ni bilo delavstva v podjetju, tri uslužbenke iz vrst »Jutrovega« uradništva na stavkih strojih, da bi mogli služiti podjetju v tarifnem sporu z grafičnim delavstvom. Delavstvo je postopanje Narodne tiskarne, ki je bilo prav edinstveno, neizpodbitno ugotovilo in zahtevalo zadoščenja. Iz zapisnika te seje posnamemo to-le:

»Predsednik Hrovatin (delodajalski zastopnik): Otvaram sejo, ki je bila sklicana na Vašo željo (na željo delojemalcev namreč) z ozirom na dogodke v Narodni tiskarni. G. dr. Brezigarja ni v Ljubljani ter sem prosil, da se mu brzojavi. Ravnatelj Jezeršek je izjavil, da o stvari ni informiran. G. dr. Pestotnik ne ve ničesar o zadevi. Prosim za pojasnilo, kako je.«

Na tej seji je torej delodajalski zastopnik, ki je bil obnem predsednik Vrhovne komisije, izjavil, da ravnatelj Jezeršek o dogodkih v tiskarni ne ve ničesar. Povedal je, da mu je tako rekel ravnatelj sam. Pozneje se je na sejah istega foruma ugotovilo, da je bil ravnatelj Jezeršek o vsem točno poučen.

Vprašamo: Kdo laže?!

Dne 16. aprila 1934 je bila ponovna seja Vrhovne komisije. Iz zapisnika te seje posnamemo:

»Predsednik Hrovatin: Otvaram sejo, ki sem jo sklical na Vašo zahtevo, da si situacija za par dni ne bi spremenila, ker pričakujem odgovora iz Narodne. Ne bi rad, da bi zaključevali, preden nismo z obeh strani informirani. Potrebno je, da tudi Narodna precizno odgovori. V soboto sem sicer dobil g. dr. Brezigarja, ki je bil o stvari že od tiskarne informiran, pa je zanikal obtožbe, češ, da ne odgovarjajo. V nedeljo je moral zopet odpotovati in se vrne v sredo ali četrtek. Zato sem mnenja, da bi se vršila seja šele takrat. Kakšno stališče naj zavzamemo?«

Na tej seji je torej predsednik in delodajalski zastopnik M. Hrovatin izjavil, da je dr. Brezigar zanikal obtožbe, ki so jih zaradi Narodne tiskarne, da je namreč izučevala tajno stavkokaze, navedli delavski zastopniki. Pozneje se je ugotovilo, da je vso zadevo dr. Brezigar sploh aranziral.

Vprašamo vnovič: Kdo je lagal takrat in kdo laže danes?!

Nekateri gospodje so namreč mislili takrat, da delavstvo o početju Narodne tiskarne nima sploh nobenih dokazov, pa so se hoteli izmazati z lažjo iz situacije. Pozneje, ko so bili doprinešeni dokazi in ko se je zlasti zvedelo, da so bili dogodki v Narodni tiskarni celo z okna sosedne stavbe fotografirani, so go-

spodje odnehali in krinke so padle. Tudi krivci sami so dejanje priznali in priznali tudi, kdo jih je najel.

Sedaj, ko smo ugotovili, kdo je lagal lani in kdo laže danes, pogledajmo še, kako je početje Narodne tiskarne obsodila Vrhovna komisija soglasno, torej tudi z glasovi delodajalskih zastopnikov. To nam pokaže sklep, ki ga je Vrhovna komisija sklenila in dostavila tudi Narodni tiskarni. Sklep glasi v prvi točki:

»1. Vrhovna komisija Tarifne vzajemnosti ugotavlja, da postopanje Narodne tiskarne z izučevanjem nekvalificiranih moči, nečlanov Tarifne vzajemnosti, ni v skladu z duhom tarife in medsebojnim sožitjem, posebno v času, ko se vrše pogajanja za novo tarifo. — Vrhovna komisija Tarifne vzajemnosti poziva Narodno tiskarno, da opusti nadalje vsako tako dejanje, in izjavlja, da bo v bodoče smatrala vsak tak prestop za kršitev tarife z vsemi konsekvencami.«

Ne samo, da je paritetni forum, sestavljen kot najvišji čuvár nad pravilnim izvajanjem kolektivne pogodbe od delodajalcev in delojemalcev, obsodil Narodno tiskarno, nego ji je tudi zabičal, da takega dejanja ne sme več storiti, ker se bo sicer nastopilo proti njej z vsemi konsekvencami. Kljub vsemu temu je Narodna tiskarna še nadalje počela enako, čeprav — po izjavi g. Stanka Viranta — samo do 1. junija.

Ali si bo »Jutro« morda sedaj na jasnem? Morda bo še nadalje trdilo, da je Narodna tiskarna nedolžna in da so vse trditve grafičnega delavstva neresnične.

Skoro smo prepričani, da bo »Jutro« trdilo svoje. Tolikšne objektivnosti, da bi »Jutro« priobčilo v informacijo svojim vedno bolj pičlim čitateljem tudi naše dokaze in da bi se potrkalo na prsa ter reklo »mea culpa«, ne moremo pričakovati.

Je pa zelo nevarno, da bo začela javnost — in tudi »Jutrova« — sumiti, da je pravzaprav z vsemi trditvami v »Jutru« enako. Sumiti bo namreč začela, da tam notri še marsikaj drugega ni popolnoma v skladu z dekle božjo — resnico.

Kako se delavstvo bori?

Vse dnevno časopisje objavlja stalno vesti o stavkah po vsej naši državi. Tudi v časopisju, ki izhaja v Dravski banovini, naletimo skoro vsak dan na poročila, da je izbruhnila stavka zdaj v tem, zdaj v drugem industrijskem obratu.

Pomembna in prav posebno poučna je bila nedavna stavka jeseniškega delavstva, zaposlenega v obratih Kranjske industrijske družbe na našem Gorenjskem, ker je nudila dokaz o veliki kulturni stopnji proletariata. Zakaj to delavstvo je, kakor vse ostalo, ki je sprejelo v zadnjem času borbo za obstanek, pokazalo, da je moralno na višku in da med njim ni bilo stavkokazov.

Zelo značilna je tudi stavka slovenskega grafičnega delavstva, ki je gotovo najpomembnejša med vsemi dosedanjimi stavkami.

»Delavska Politika« poroča v svoji 61. številki o nekem bivšem članu grafične organizacije, ki se je zgolj iz najnižkotnejše sebičnosti in samo iz razloga, da ne bi bil kakorkoli prikrajšan, polasčal zmerom najnesramnejših in najzavrženejših sredstev, da je zadoščal svojemu duševnemu, vse prej ko dostojnemu ali vsaj za najbolj pasivnega organiziranega delavca primernemu nazoru.

In baš ta mož je hotel biti vedno voditelj dela grafičnega delavstva v Sloveniji, čeprav je bilo vse njegovo početje neprestano razdiralno. Da, razdiralno je bilo delo tega bivšega člana grafične organizacije, ker mu je manjkalo potrebne izobrazbe in ker sta v njem zmerom prevladovala go-

la sebičnost in grdi materializem. Njegovo poslednje delo, ki je pravilno okrcano v članku »Delavske Politike« pod naslovom »Mož v ogledalu«, dokazuje, kako izobražen je ta bivši član grafične organizacije, ki je postal zdaj faktor v podjetju, čigar dolžnost je, da ne le skrbi za slovenski tisk in ga pospešuje, ampak da s svojimi vodilnimi močmi tudi vzgojno vpliva zlasti na mladino, ki mu jo starši izročajo nepokvarjeno v vežbanje. Kakor že rečeno: Delo prizadetega stavkolomca je bilo razdiralno, a razdiralno zavoljo tega, ker se ni nikdar zavedal dolžnosti delavsko zavednega človeka in ni pojmoval nobenih načel o skupnosti in povezanosti vsega proletariata z organizacijsko disciplino.

Štirje tedni so minili, odkar je prvi grafičar na pritisk podjetnikov stopil v borbo. In od takrat pa do danes nimamo novih primerov izdajstva. To dokazuje, da je grafično delavstvo zavedno in organizatorično sposobno voditi borbo, ki mu jo je bil vsilil kapital. In to visoko zavednost, ta poudarek skupnosti visoko cenijo in pohvalno odobravajo široke plasti celokupnega proletariata. Zato je potrebno, da to dejstvo poudarimo in to edino možnost, ki je dana slehernemu delavcu — da izkaže namreč svojo poštenost in uveljavi svoj značaj tudi kot sredstvo v borbi za svoje doslej priborjene dobrine — prikažemo vsakomur, kdor bi iz razloga, ker se je med toliko grafičarji spozabil eden in grešil zoper dolžno vzajemnost skupnosti, sumil o str-

njenosti grafičnega delavstva in proletariata sploh.

Kako zavedno je delavstvo v celoti, naj bo za zgled stavkajoče delavstvo v Zagrebu. Zagrebške »Novosti« prinašajo v 112. številki zanimiv pogovor tamkajšnjega stavkajočega delavstva z listovim urednikom. Iz pogovora, natisnjenega pod naslovom: »Sad, kad ne radimo, barem smo siti«, posnemamo to-le:

»Poročali smo, da je v zagrebški papirnici nastal pokret. V tem pokretu je 263 delavcev in delavk. Zanimiva je statistika o rodbinskem stanju tega delavstva. Od 263 oseb, katere se nahajajo v pokretu, ima štiri deset družin po enega otroka, sedemnajst družin po dva otroka, dvajset družin po tri otroke in dve družini po več otrok. Delavstvo si je na dvorišču nekega gostilniškega podjetja omislilo skupno kuhinjo.

— Kako Vam je kaj? — je vprašal sotrudnik spredaj navedenega dnevnika stavkajoče delavstvo in njega obitelji.

— Zdaj nam je popolnoma dobro, saj smo vsak dan po enkrat dobro nasičeni.

— Pa kako se hranite in kaj dobivate?

— Kuhamo sami, kakor vidite. Danes smo si skuhati golaž. Vsakdo dobi svoj delež, in sicer liter golaža in kilogram kruha.

— A to je vendar premalo!

— Ni premalo! — je odgovarjalo složno vse. — Takšen delež dobi sleherna oseba.

— In kaj dobi, kdor ima večjo obitelj?

— Za vsakega člana družine je določen tudi tak delež.

Dokaj mlada žena je pripovedovala:

— Imam moža, ki je brezposeln. Razen tega imam štiri nepreskrbljene otroke. Preživljali smo se zgolj s tem, kar sem sama zaslužila. Lahko si predstavljate, kako smo živeli s tedenskimi 120 dinarji, ki mi jih je izplačevala tvornica. In zdaj dobivamo na dan šest litrov golaža in šest kilogramov kruha. To nam zadostuje, da se nasitimo opoldne in zvečer.

— Jaz imam družino s petimi otroki, — je ponavljal starejši delavec. Da bi vsaj vedno imel zajamčeno tako hrano in toliko.

— Ali kuhate zmerom enako hrano?

— Ne! Kdo bi jedel dan na dan eno in isto! Res je: golaž je dober in masten — so odgovarjali dobro razpoloženi delavci — toda uživati bi vendarle ne mogli neprestano enako jed. Jutri na primer bomo skuhati 150 kilogramov klobas in fižolovo prikuho. Tudi od teh jedi bo dobil sleherni svoj delež in razen tega še eno ali dve klobasici, kakor bodo pač velike.

— Kako je pa z dojenčki?

— Vsakemu otroku do dveh let starosti gresta na dan po dva litra mleka in pol kilograma mlečnega kruha.

— Ali sprejemate tudi denarno podporo?

— Do nje smo upravičeni. Orga-

Med delojemalsko in delodajalsko organizacijo se vršijo pogajanja in bo o rezultatu teh grafično delavstvo obveščeno potom svoje organizacije, ostala javnost pa potom „Delavske Politike“!

nizacija nam je dolžna podporo izplačevati, vendar smo se podpora odrekli, in sicer zato, ker prejema pri nas skupno hrano tudi brezposelno delavstvo naše stroke, ki ni bilo pri organizaciji, in da tako vzajemno zdržimo v našem boju, zakaj interes vseh je vendar skupen. Kakor je bilo doslej, tako odslej ne more biti. Mi smo prepričani, da se bodo naše upravičene zahteve uvaževale, — je zaključilo delavstvo svoj pogovor.

Organizirano delavstvo priznava iste pravice neorganiziranemu delavstvu v času borbe, v času, ko je torej delavec v mezdinem gibanju. To je razumno in pravilno postopanje. Pri takem načinu borbe je mogoče računati na popoln uspeh. Vse delavstvo naj bo združeno, vsemu delavstvu naj se prikaže nujnost po čim ožji strnjivosti, najsi je treba tak dokaz dopri-

nesti v času, ko ograža delodajalec delavstvo pri njegovih pridobitvah. Preteklost nam kaj lepo dokazuje, da so organizacije rasle in se dvigale po vseh mezdinih bojih, kajti ob takih prilikah je delavstvo lahko spoznalo moč organizacije, moč skupnega in složnega dela, moč neokrnjene discipline in napredek v popolni strnjivosti. In če torej kdo, ki je še do včeraj stopal v vrstah ostalega proletariata, zapusti to močno nepremagljivo delavsko fronto ter se polakoma trenutnega položaja tako, kakor je opisano v članku, ki smo ga spredaj omenili, potem naj ve vsakdo, ki smatra ta žalostni primer za slabost delavskega razreda, da je tak primer samo sredstvo, s katerim spoznava delavstvo svojo vrednost. To sredstvo pa ustvarja nove vrste močnega, složnega in poštenega delavstva!

Kako se Vam godi, nameščenci?!

Ko je Narodna tiskarna, ki tiska ves napredni tisk, poglala svoje dolgoletno delavstvo na cesto, je »Jutro« med drugim zakričalo tudi o nezaslišani visokih prejemkih grafičnega delavstva in je naštel »baronske« plače nekaterih strojnih stavcev. Pri tem je pozabilo povedati, kakšno delo opravljajo posamezniki, pozabilo je povedati, koliko je teh srečnežev, pozabilo je naštet, v kakšnem razmerju se nahaja teh par posameznikov napram večini grafičnega delavstva, ki nima niti eksistenčnih prejemkov, in pozabilo je navesti, koliko nadur, nočnega dela in nedeljskega dela mora opraviti tistih par strojnih stavcev, da dosežejo prejemke, ki jih »Jutro« smatra za nezaslišane in »baronske«. Ni pa »Jutro« pozabilo poklicati javne in privatne nameščence in jih opozoriti na njihov neprimeren položaj in nezadostne plače. In računalo je pri tem z znano kranjsko nevoščljivostjo, češ, sedaj bodo vsi javni in privatni nameščenci skočili in v ogorčenju pljunili na grafično delavstvo, ker da je toliko predržno, da ima »visoke« prejemke.

Pa so se zmotili gospodje pri »Jutru«. Pozabili so na znano prislovico: »Ne kliči vraga!«

Javni in privatni nameščenci žive neprimerno življenje. Javni in privatni nameščenci so nekaj tvorili stan, ki je imel vsaj deloma urejene življenjske prilike. Danes je javni in privatni nameščenec potisnjen v najtežji položaj in se komaj vzdrži na površju. Vendar javni in privatni nameščenci niso popolnoma otopeni. Še dan niso tako oslabei, da bi jih mogli gospodje pri »Jutru« sukati poljubno in jih poglati delavstvu v hrbet, kadarkoli bi se jim zljubilo. Tudi javni in privatni nameščenci še niso izgubili spominov. Prav dobro vedo, da so bili gospodje, ki danes

kažejo na njihovo mizerijo, vedno tam, kjer se je odločalo o njihovem položaju. Dobro vedo, da gospodje niso le sokrivi, da žive njihove družine v pomanjkanju, ampak da so oni popolnoma in docela krivi, da so zdrknili nameščenci iz prejšnjega kolikor toliko primerne položaja med skoro popolne siromake.

Ni daleč čas, ko bodo nameščenci obračunali. Ni daleč čas, ko bodo volitve vnovič tajne. Tedaj bo vsakdo brez skrbi, da se ga ne bo moglo zaradi prepričanja preganjati. Tedaj bo glasoval tako, kakor mu vleva vest in spoznanje. Tedaj bo glasoval proti onim, ki hodijo med narod s krinko dobrosočnosti in socialnega čuvstva. Tedaj se bo izrekel proti onim, ki so ga pahnili v težak položaj. Šel bo in se bo združil z vsem delovnim ljudstvom in se z njim vred boril za svoje dobro in za dobro vseh onih, ki žive od dela svojih rok ali glave.

Tedaj bo minil čas, ko so javne in privatne nameščence varali z nevarnostjo za dinar. Ali ste jih videli, kako so vas hitro podrli, ko so vam jemali prejemke?! »Naš dinar je v nevarnosti!« so obupno zakričali in vsi ste bili tihi in mirni. Vedeli pa ste prav dobro, da bi bilo mogoče varovati naš dinar še uspešnejše na račun velikih dobičkov, na račun inozemskega kapitala in zlasti na račun onih, ki so tudi pri varovanju dinarja zaslužili lepe denarce.

Samo tedaj bo boljše, ko boste tudi vi, javni in privatni nameščenci, svobodno odločali, kdo naj dela za vaše interese in kdo naj ima narodovo zaupanje. Ti, ki so vas upropastili, ti, ki so zlorabili od vas izsiljeno zaupanje, ti, ki vas danes nizkotno hujskajo in ščujejo na grafično delavstvo, gotovo ne bodo nikdar več dobili vašega zaupanja in zaupanja delovnega ljudstva.

Borba grafičnega radništva jest borba cjelokupnog radništva

Sve to se više jasneje ispoljava pravi cilj grafičnih poslodavaca u ovoj nastaloj borbi po želji i volji gospode poslodavaca. Već davno je organizacija grafičnog radništva trn u oku ne samo grafičkim no svim kapitalistima, koji su uprli sve sile, da dovedu i grafičko radništvo na nivo, na kojem se sticajem prilika, na žalost, nalazi velika većina manuelnih a i intelektualnih radnika. Poznato je da je organizacija grafičnog radnika jedna solidna sindikalna organizacija, koja je uspjela da i u poratnoj uzburkanoj, a poglavito u ovoj neopisivoj gospodarskoj krizi, zahvaljujući kompaktnosti svoga članstva, održi uslove rada i plata na približno odgovarajućem stupnju.

Kapitalisti sviju boja i uvjerenja imaju veliki interes na tome, da se organizacija grafičnog radnika oslabi, jer oni ne mogu mirno gledati da postoji u velikoj pustinji jedna oaza, koja putniku-radniku, pruža bar kakovu takovu zaštitu.

I grafički poslodavci podstrekavani od svojih klasnih drugova-kapitalista, našli su da je došlo vrijeme da obračunaju sa organizacijom grafičnog radništva i organizovanim grafičkim radnicima. Njihov je cilj da unište tu organizaciju, koja im je uvijek mo-

gla suprotstaviti svoju kompaktnu snagu i solidnost.

Iz svega razvoja slijedi, da se ne vodi borba za ovu ili onu tačku ugovora, već da je to borba na život i smrt, borba za i protiv organizacije kao takove.

Zato je na mjestu konstatacija, da je ta borba grafičara ujedno i borba svega proletarijata kako fizičkog tako i umnog. Jer uspiju li grafički poslodavci da slome i unište grafičku organizaciju, to će neminovno imati daljnjih i teških refleksa i na sav ostali proletarijat u ovoj zemlji.

Medjutim klasni radnički pokret neće dopustiti, da ovaj pakleni plan gg. poslodavaca pobijedi, neće dozvoliti da reakcija slavi piri nad onima koji na svojim leđima nose cijelo čovječanstvo, koji su stvaraoči svega i svih dobara na ovom svijetu.

Proletarijat ne samo u Dravskoj banovini, već u cijeloj zemlji sa velikim interesom prati razvoj ove gigantske borbe grafičkog radništva, spremno u slučaju potrebe dati i najvidnijeg izraza svoje solidarnosti, jer je ono svijesno da svaki poraz kojeg doživljuje jedna grupa iz radničkog pokreta, jeste poraz svega proletarijata, a svaki uspjeh bilo na kojem sektoru radnosti, jeste uspjeh svega radnog naroda. eš.

Boj grafičnega delavstva in slovenski tisk

Sirša javnost ni poučena le po člankih, ki izhajajo iz »Jutrovega« uredništva, ampak sleherni naročnik slovenskih dnevnikov je pri čitanju sedanjega časopisja opazil, da nekaj ni več v redu. In kdorkoli se je podrobneje zanimal za to, je lahko ugotovil, da tehnično delo časopisja ni več delo slovenskega grafičnega delavstva. Predvsem velja to za dnevnik »Jutro«. Podrobneje poizvedbe pa dajo upravičeno slutiti, da ne gre le za koristi grafičnega delavstva, nego da je v nevarnosti slovenski tisk sploh. In zato je dolžnost vse slovenske kulturne javnosti, da sodeluje pri tarinmem gibanju grafičnega delavstva v dravski banovini.

V tisku se zrcali kultura naroda. Od državnega prevrata do danes kaže tiskarstvo v dravski banovini tolikšen napredek, da je o tem dejstvu pisalo tudi izvenslovensko časopisje. Dnevnik »Pravda«, ki izhaja v Beogradu, je pred kratkim priobčil celo statistične podatke o prvenstvu slovenskega tiska.

Res je, da se nanašajo ti podatki predvsem tudi na skrbno in živahno delo slovenskega založništva, toda neizpodbitno in gotovo je, da je važen pri tem napredek grafične industrije v dravski banovini. Pri tem pa, da se je napredek dosegel, je vedno uspešno sodelovalo grafično delavstvo.

Ljubljanska podružnica Saveza grafičnih radnika Jugoslavije, je s prosvetnim delom vztrajno pomagala, da se je grafična industrija v dravski banovini razmahnila. V tem pogledu se je pri nas storilo mnogo več, ko kjerkoli drugje. Pripisati pa je to v dobro našemu grafičnemu delavstvu.

Strogo odločanje pri sprejemanju vajencev za grafično industrijo, pri čemer se je zmerom nepristranski postopalo in ocenjalo sposobnosti posameznika, stalno prosvetno delovanje grafičnega delavstva, lastne učilnice, stalni strokovni tečaji in ogromni gnotni izdatki grafične organizacije za svoje člane, izmed katerih so bili mnogi od časa do časa poslani zaradi izpopolnitve znanja in spoznavanja napredka naše stroke v grafične zavode v tujini, je pripomoglo, da je zavzela grafična industrija razmah, ki je viden dandanes v posameznih podjetjih, o katerih smo trdimo, da so v vsakem pogledu zglede urejena in ustrezno izpopolnjena. Toda še več! Organizacija grafičarjev ni nikdar in nikoli odklanjala sodelovanja, najsi je bilo zvezano tudi z ogromnimi stroški, samo če je bilo vprašanje ohranitve grafične industrije in njenega napredka v dravski banovini muno. Nešteto krat je o skupnih predlogih delodajalcev in delojemalcev razpravljalo tudi dnevno časopisje. Za

zgled bodi omenjeno samo skupno prizadevanje obeh skupin, ko je šlo nedavno za monopolizacijo šolskih knjig in zvezkov.

Le ozko vzajemno sodelovanje podjetnikov in delavcev je pripomoglo torej do visoke stopnje grafične industrije v naših krajih. Brez pridnih in delavnih rok slovenskega grafičnega delavstva bi se ne bila ustvarila vsa lepa grafična podjetja v naši banovini.

»Pravda« je navedla, da je v dravski banovini izšlo doslej največ knjig in publikacij. In nič hudega ni, čeprav je vse to čtivo napisano in natisnjeno samo v slovensčini. Istočasno pa je dokazala, da je v sorazmerju s številom prebivalstva vse Evrope dravska banovina, kar se tiče števila izdanih knjig in publikacij, na prvem mestu.

In kaj se zdaj dogaja? Grafično delavstvo se bori za svoje pravice že četrti teden. Podjetja so delavstvo izprla in si v početku pomagala s svojimi vodečimi sodniki, samo da so mogla za silo izdati dnevne liste. Medtem pa so začeli nekateri ljudje, ki jim ni mar napredek slovenskega tiska, ki jim ni do razmaha grafične industrije, iskati delovne moči drugod. In tako imamo zdaj že nekaj primerov, da stavi slovenske publikacije neorganizirano grafično delavstvo iz bivših madžarskih pokrajin, ki ni večše niti srbskega, kamoli slovenskega jezika! S tem delavstvom namerjajo izvesti gospodje obratovati v podjetjih, za katerih napredek se je, kakor je spredaj povedano, borilo slovensko grafično delavstvo. Ali ni dolžnost slovenske omikane javnosti, da opozori vse odločilne kroge, da nikakor ne gre in da se ne sme rušiti vsega, kar se je z velikim trudom in jekleno voljo od prevrata do danes ustvarilo? Ali naj dopustimo, da se iz zgoli dobičkarški namenov uničuje slovenski tisk, ki naj bo in ki mora biti slehernemu kulturnemu delavcu pogoj za javno prosvetno delo? Ali ni vsakdo brez izjeme dolžan, da brani pred napadi posameznih dobičkarjev slovenski tisk in z njim vred vso našo kulturo?

Naša tiskovina, ki je bila doslej vsepovsod priznana kot tehnično dovršena, se želi spraviti pod nivo beograjskega tiska, o katerem se splošno trdi, da je spričo nemožnih razmer, ki vladajo na jugu države, tehnično nedovršena. Saj baš v Beogradu ni bilo nobenega skupnega ali takega dela, kakor je bilo pri nas.

Grafično delavstvo je v borbi. Bori se častno in pošteno. Zategadelj je sveta dolžnost vseh odločilnih čimteljev, da pomagalo temu delavstvu dobojevati vsiljeni mu boj brez kvarnih posledic za slovenski tisk.

„Do zadnje kaplje krvi!“

Leta 1922. so se pogajali v Zagrebu zastopniki grafičnega delavstva in grafičnih podjetij iz vseh krajev v državi. Pogajali so se za enotno kolektivno delovno pogodbo, ki naj bi veljala za vsa grafična podjetja v Jugoslaviji. Pri teh pogajanjih je v imenu slovenskih grafičnih podjetij sodeloval g. Makso Hrovatin. Težak je bil z njim razgovor. Teža niso ugotavljali toliko delavski zastopniki, kakor njegov lastni kolegi, ki so v drastičnih besedah izjavljali, da ograža odpornost slovenskega zastopnika vsak sporazum.

Končno je bila enotna kolektivna delovna pogodba sklenjena. Pa že v tej enotni kolektivni pogodbi je g. M. Hrovatin uspel, da je utemeljil specijalne prilike grafične industrije v Sloveniji in izbil za to industrijo posebno vajensko skalo, ki je bila mnogo višja, nego v ostalih krajih. Uspeš je torej z zahtevo, da naj vsaj deloma veljajo za grafična podjetja v Sloveniji drugačni delovni pogoji. Popolnoma enotna delovna pogodba mu ni šla v račun.

Leta 1925. je bila na željo slovenskih grafičnih delodajalcev sklenjena za delo v grafičnih podjetjih v Sloveniji posebna lokalna delovna pogodba. S težkimi moralnimi žrtvami je delavska organizacija proti volji svoje centrale ugodila tedaj želji tukajšnjih grafičnih podjetij.

Dobili smo slovensko kolektivno pogodbo. In leta 1931. so grozili grafični delodajalci v vseh krajih v državi, da izvedejo štrajk, ako ne bodo slovenski delodajalci sprejeli tudi za teritorij dravske banovine takozvano enotno tarifo, ki je bila sklenjena v Zagrebu. Gospodje delodajalci iz dravske banovine so se tej zahtevi upirali najodločneje. In delavstvo je delalo tako kot so ti delodajalci iz dravske banovine želeli in se uprli zahtevi, da se enotna tarifa vsili tudi za teritorij dravske banovine proti volji grafičnih delodajalcev. Izpostavili so se nevarnosti, da bodo v vseh ostalih krajih zaradi tega poginili v težko borbo. Pa so vendarle ustregli želji slovenskih principalov.

Leto kasneje, leta 1932., so se vršila pogajanja za enotno tarifo v Zagrebu. Zastopniki grafičnega delavstva so se teh pogajanj udeležili, ker so bili v to vezani z dogovorom, ki je bil dve leti preje sklenjen z delodajalci v dravski banovini. Tedaj je bilo namreč sklenjeno, da se obe grafični organizaciji iz dravske banovine — delodajalska in delojemalska — udeležita nasled-

njih pogajanj v Zagrebu. In med tem ko so zastopniki grafičnega delavstva prišli na pogajanja, so zastopniki grafičnih podjetij iz dravske banovine ostali doma in na pisni poziv iz Zagreba odgovorili, da odklanjajo sodelovanje in da odklanjajo vsako tarifo, ki jo ne bi sklepali sami s svojim delavstvom. Zopet je nastalo težko stanje, ker so delodajalci iz drugih krajev zahtevali od delavskih zastopnikov, da siloma izvedejo zagrebsko enotno tarifo tudi v dravski banovini. Pa so se delavski zastopniki uprli in ostalo je pri posebni tarifi za teritorij dravske banovine.

Vse to je šlo tako daleč, da je Društvo tiskarjev izstopilo iz Zveze ostalih grafičnih združenj v državi in se njegov predsednik g. M. Hrovatin sploh ni hotel več družiti s svojimi zagrebskimi kolegi.

Pri pogajanjih lanskega leta so delavski zastopniki v kritičnih momentih, ko so pogajanja zastala, opetovano predlagali, da naj se v polnem obsegu izvede v dravski banovini takozvana enotna tarifa. In zopet je bil g. Makso Hrovatin tisti, ki je tak predlog odločno odklonil.

Ko pa je lanskega leta tudi delavska delegacija osvojila stališče, da ne forsira nadalje izvedbo zagrebske enotne tarife, se je kmalu dogodilo, da je Društvo tiskarjev hotelo preko noči to tarifo uveljaviti brez sporazuma z delavstvom tudi na teritoriju dravske banovine. In predsednik Društva tiskarjev g. M. Hrovatin je bil ves v ognju, da se doseže rešpekt za zagrebsko tarifo. Kmalu za tem pa je bil gospod predsednik zopet drugačnega mnenja in je sodeloval, da se je sklenil drugačen sporazum in da je bila vnovič zavržena zagrebska tarifa.

Te metamorfoze pa še ni bilo konec!

Sedaj se bori predsednik Društva tiskarjev z vsemi sredstvi, da bi omogočil sklenitev enotne tarife vsaj čez eno leto dni. In ko je danes v borbi z delavstvom, izjavlja na ves glas: »Borimo se z vso odločnostjo proti zahtevam delavstva in se bomo borili za to, da pride do enotne tarife v dravski in v savski banovini, do zadnje kaplje krvi.«

Včasih so pravili, da se časi spreminjajo, ljudje pa ostajajo isti. Izgleda pa, da je ta izrek napačen. Časi ostajajo stari, ljudje pa se spreminjajo in menjajo svoje nazore kakor kameleon svoje barve.

Kako dolgo bo to še trajalo? Doklej bodo drugi drveli čez drn in strn za takšno »doslednostjo«?

Popravite zapisnik!

Grafična stroka ima tri organizacije: delodajalsko — »Društvo tiskarnarjev v Ljubljani«, faktorsko — »Udruženje grafičnih faktorjev Jugoslavije, podružnica v Ljubljani« in delojemalsko — »Savez grafičnih radnika i radnica Jugoslavije, podružnica v Ljubljani«.

Na sredi stoje faktorji. To so v grafičnih podjetjih nekakšni delovodje ali mojstri in ravnatelji. Na sredi bi lahko stala faktorska organizacija tudi v raznih mezdih sporih. Tudi faktorske organizacije drugje po svetu ne pozabljajo, da združujejo prav za prav vendarle delojemalce, da pa so ti delojemalci po svojem službenem položaju večkrat v stanju, da tvorijo most med delavci in podjetniki in da v sporih uspešno posredujejo.

Tudi tukajšnja faktorska organizacija je sklenila, da se zadrži nevtrahno. Kako pa ta nevtrahnost izgleda, naj pove nekaj primerov.

Vsi faktorji so ostali v podjetjih. Nekaj faktorjev opravlja med sporom one posle, ki jih je opravljal pred sporom. V redu! Mnogo faktorjev pa opravlja čisto drug posel, in sicer delo, ki ga je opravljal delavstvo, ki je v boju za kolektivno pogodbo. Kolikor služi tako delo za to, da izide list, ki je last podjetja, drugače pa se s takim delom ne krumiri v škodo delavstva, ga je mogoče nekako razumeti. Delo, ki ga pa posamezni faktor opravlja zato, da obrat obratuje in da se delodajalec bori z delavstvom, zlasti pa delo, ki ga faktor opravlja s stavkalki, s krumirji, z neorganiziranci in celo z nekvalificiranci, pa ni samo v navzkrižju z vsakim pojmovanjem nevtrahnosti, nego je tudi v navzkrižju s častjo in s ponosom.

Vendar ne gre za to. Morda gre v tem primeru le za nedisciplinno posameznikov. Nego važno je dejstvo, da je oficijelno storila faktorska organizacija doslej v glavnem le dejanja, ki so služila delodajalcem in ki so jih ti izrabili do skrajnosti v boju proti delavstvu. Predstavniki faktorske organizacije so sestavili na primer zapisnik, kjer je polno netočnosti in kjer se delajo zaključki na podlagi dejanj, ki jih ni bilo. Organizacija grafičnega delavstva je faktorski organizaciji sporočila, da so v njenem zapisniku netočnosti in da je ves zapisnik zgrajen na enostranskih informacijah. Organizacija je mislila, da je s tem vse v redu, četudi ni dobila odgovora, ki ga je pričakovala.

Vendar ni vse v redu. Delodajalci so nepopravljeni zapisnik razmnožili in z netočnim zapisnikom predstavnikov faktorske organizacije operirajo vsepovsod, med delodajalci, med faktorji, pred oblastmi in v javnosti. Faktorska organizacija pa ne samo, da ni protestirala proti tej zlorabi, ne samo, da ni napačnega zapisnika popravila, nego je nepopravljeni zapisnik, zapisnik z netočnostmi in z neresnicami celo objavila v svojem strokovnem glasilu in s tem omogočila, da ga je serviralo naši javnosti tudi nedeljsko »Jutro«.

Prisiljeni smo, da objavimo dopis, ki smo ga poslali faktorski organizaciji in kjer smo korigirali netočnosti in neresnice njihovega zapisnika.

Dopis glasi:

Ad. ev. št. 260/464-35.

Ljubljana, dne 17. julija 1935.

Most čez Ljubljano

Belo Ljubljano deli sicer mala, a znamenita Ljubljana. Svoječas je bila precej umazana, pa večkrat tudi uporna in se je v takih trenutkih razlila čez bregove. Zato jo urejajo in se trudijo, da bo postala lepša in da bo ukročena.

Ne deli pa Ljubljana samo mesta, samo bele Ljubljane, nego deli tudi dve svetovni naziranj, meji med dvema vzvišenima idejama in se vije

P. n.
Udruženje grafičnih faktorjev Jugoslavije
podružnica Ljubljana

Odgovarjamo na Vaš cenjeni dopis, ki smo ga prejeli preko Vaše in naše centrale včeraj, dne 16. t. m. Predvsem nam oprostite, da zabeležimo k ugotovitvam, ki so našete v Vašem, dopisu priloženem zapisniku s seje pooblaščenec centralne Uprave udruženja grafičnih faktorjev Jugoslavije, ki se je vršila dne 13. julija t. l. v Ljubljani, nekaj popravkov.

Vašega Udruženja nismo postavili s kako stavkovno akcijo pred gotovo delstvo, nego smo p. n. naslovu pisali takoj, čim se je bližal datum izteka veljavnosti kolektivne pogodbe in smo ga opozorili na resnost položaja zaradi naslednjega molka delodajalcev in zaradi kasnejšega nedostopnega stališča delodajalskih zastopnikov. O položaju smo stalno poročali, a nismo dobili nikakega odgovora. Tako tudi nismo vedeli, da je z Vaše strani željeno kako predhodno posvetovanje. O kakem omalovaževanju Vašega Udruženja pa sploh ne more biti govora, ker smo vsa leta, odkar obstoja Vaša cenj. organizacija, neštokrat dokazali, da ga polno respektiramo. Res pa je, da se je Vaše Udruženje odklanjalo in omalovaževalo z druge strani, pa tega žal ne ugotavljate dovolj čisto. Pripominjamo še, da smo svoja pismena poročila dopolnjevali z oficijelnimi ustnimi obvestili. Pred tem smo celo poizvedovali pri Vaših članih, na koga naj se obrnemo, ker na dopise ne dobimo odgovora.

V Narodni tiskarni ni delavstvo zagrešilo nečastnih dejanj, nego je podjetje prvo kršilo lanski sporazum, ki določa, da se ne pripravlja agresivnosti. Vse, kar je delavstvo storilo v tem podjetju, je storilo naknadno v svojo obrambo. Nečastnega dejanja ni nihče zagrešil.

Mnenje, da bi se moralo tarifo v smislu lanskega sporazuma avtomatično podaljšati še za eno leto, ni pravilno. Enoletnega podaljšanja tarife lanski sporazum ni imperativno nalagal, nego je ustvarjal le možnost za tako podaljšanje.

Delavska delegacija ni v Vrhovni komisiji dne 1. julija ničesar odločno izjavila, ker tega dne seje sploh ni bilo in se delavska delegacija že od 28. junija t. l. dalje ni več sestala z delodajalci. Res pa je, da so delodajalci dali delavski organizaciji rok do 1. julija, da se izjavi glede enoletnega podaljšanja tarife, pa delavska delegacija od tega roka ni mogla ničesar odgovoriti, ker je že 30. junija Narodna tiskarna izprla svoje delavstvo. Tudi nismo sredi posredovanja gospoda bana razširjali stavke, nego smo jo razširili šele tedaj, ko so delodajalci posredovalno akcijo gospoda bana s svojim intransigentnim stališčem uporabljali.

Kolikor se s strani delodajalcev trdi, da v tem sporu ne gre za materialne, prejemke, moramo tudi nasproti ugotoviti, da smo z vsem, kar smo storili po 1. juliju, storili v obrambo celotne kolektivne pogodbe in vse, kar smo storili pred 1. julijem, storili zato, da preprečimo sistematično zasledovani načrt, da se nas brezpogojno spravi v kočljiv položaj, ko se bo lažje izsililo čim slabše delovne pogoje.

Kljub temu, da Vam dejstva niso bila popolnoma jasna, ste zaključevali svoje stališče, pa vendar verujemo, da delate z najboljšo voljo in da želite nastopati objektivno tako, kakor nalagajo interesi grafičnega obrta v celoti. Zato izjavljamo, da radi poslušamo Vaše nasvete in nam je ljubo, da se z vso resnostjo zanimate za položaj in se trudite izravnati napetosti. Poudarjamo, da sprejmemo Vaše ukrepe, ki jih boste storili v Vaši dobri nameri, s polnim zaupanjem.

Vnovič pa Vas prosimo, da nam oprostite, če je dobil morda naš dopis nehoti in brez potrebe nekoliko polemičen ton.

Z odličnim itd.

V dopisu je organizacija grafičnega delavstva poudarila, da veruje v dobro voljo funkcionarjev faktorske organizacije. Nadaljnji dogodki jo bodo morali bržkone pripraviti, da bo svoje mnenje spremenila.

Ali je morda nastalo vse le nehoti in proti volji faktorjev? Čas bi bil, da faktorska organizacija spregovori in uredi zlasti vse potrebno, da bo sklenjena nevtrahnost res nevtrahnost.

kot naravni jez med dvema interesnima skupinama.

In baje se veličasten boj. Ena stran Ljubljane baje boj za narodni blagor in se peha od jutra do večera, da iztrga ubogo slovensko ljudstvo iz srednjeveške teme. »Le k meni, ti dobro slovensko ljudstvo, k meni, kjer je naprednost doma, kjer je svoboda in narodni blagor!« — vabi noč in dan. — »Beži pred satanom, narod

moj, boj se peklenskega strupa, ljudstvo ubogo, antikrist prihaja!« kriči druga stran Ljubljane in krčevito stiska izmučeno dušo slovenskega ljudstva. Noč in dan bobne topovi in papirnate krogle se vale v oglušujočem ropotu z ene in druge strani Ljubljane. Klerikalni tisk rohni, liberalni tisk besni. Vmes pa teče Ljubljana.

Sedaj pa je pošnala na cesto grafično delavstvo i ena i druga stran Ljubljane. In pogled čudo! Čez noč se je dvignil čez Ljubljano nov most. Do smrti sprta gospoda iz Knaflejeve in Kapitarjeve ulice je v velikem navdušenju stekla po njem. Padli so si vekovni sovražniki drug drugemu v objem in še danes leže v tesnem bratskem zagrljaju.

Gospodje z ene in z druge strani Ljubljane, tesno objeti, streljajo sedaj združeno na ubogo grafično delavstvo. Samo to je bilo potrebno, da se je delavstvo uprlo kapitalistom, ko so hoteli gaziti delavske interese, pa je bil gladko pozabljen ves narodov blagor, takoj je postal strupeni

„Za katoliški tisk“

V petek, dne 2. avgusta je ljubljanski »Slovenec« objavil apel na svoje naročnike, ki jim hoče dopovedati, da je sodelovanje Jugoslovanske tiskarne v napadu proti grafičnemu delavstvu v interesu katoliškega tiska, v interesu svobode časopisja in v interesu naročnikov, ki bodo, ko bodo z napadom na grafično delavstvo dosežene znosne razmere, dobili v roke boljše časopise.

»Slovenec« hoče tolažiti svoje naročnike, da ne bi godrnjali, ko dobe za drag denar šibak listič v roke.

Razumemo trud »Slovenca«. Nihče mu ne bi ničesar očital, če bi se skušal oprati z navedbo resničnih dejstev. Da pa hoče svoje pobratimstvo z brezverskim časopisjem opravičiti tudi »Slovenec« z neresničnimi trditvami, nismo pričakovali.

Naj jih nekaj popravimo.

»Slovenec« pravi: »Organizacija tiskarskega delavstva ima moč pri nastavljanju tehničnega in pomožnega osebja...«

Odgovarjamo: Organizacija nima prav nobene moči, nego ima po kolektivni pogodbi doseženo pravico, da sme zahtevati, da se brezposelno delavstvo namešča po vrstnem redu, da se torej preje namesti ont delavec, ki je del časa nezaposlen, in da se preje namesti oni delavec, ki je kot družinski oče ali drugače v večji potrebi. Mnenja smo, da bi bil baš katoliški »Slovenec« dolžan pritrditi, da je tako stališče pravilno. Pa se organizacija baš pri Jugoslovanski tiskarni ni posluževala dosledno in trdovratno te pravice prav samo ob sebi razumljive pravice. Jugoslovanski tiskarni je neštokrat ustregla in je dopustila, da so se protivno določilom kolektivne pogodbe zaposljevali na zahtevo podjetja brezposelni, ki

„Gospod doktor“!

Nekateri stanovi so že zgodaj spoznali važnost organiziranja in pomembnost močne strokovne organizacije. Bančni uradniki so na primer imeli nekaj primeren službeni položaj. Prejemki so bili v glavnem v skladu z eksistenčnimi potrebami. In bančni uradniki so imeli edino željo, da svoj primerni položaj ohranijo. To so imeli pred očmi tudi tedaj, ko so utrjevali in jačali svojo stanovsko organizacijo. Nikogar niso hoteli napadati, imeli pa so trdno voljo, da se branijo, če bi jim hotel kdorkoli ogražati stanu primeren službeni položaj. — In prišel je čas velike preizkušnje. Organizacija bančnega uradništva je morala braniti položaj svojega članstva. Krepka je bila organizacija in krepko se je zavzela za interese svojega članstva. Pa prišel je »gospod doktor«.

Z metodami, ki so sicer neobičajne in tudi niso v skladnosti z lepoto in moralno, organizacija ni računala. In ko je prišel »gospod doktor«, je našel pota in sredstva, da zrahlja borbeno silo organizacije in ji spodbiže noge. Zgodilo se je, česar nihče ni pričakoval, da je organizacija klonila, trpela škodo, interesi članstva so bili oškodovani, in le nekaj jih je odšlo z dobički.

Invalidi niso baš najboljše preskrbljeni. Zato imajo nekatere male ugodnosti, ki jim tudi mnogi ne koristijo, ki pa se jih morejo semintja poslužiti, da si vsaj nekliko izboljšajo položaj. V Ljubljani so dobili invalidi koncesijo za kino. — Prišel pa je »gospod doktor«. In ker je na svetu še vedno dovolj naivnih ljudi, je bil tudi dogovor zaradi kino-koncesije kmalu gotov. Invalidi so bili prepričani, da so storili dobro stvar, da bodo z njo koristili sebi, svojim ženam in svojim otrokom. A kmalu so spoznali svojo zmoto. Kaj ne bi, invalidi, spregovorili o vseh onih borbah, ki ste jih imeli in o vseh oni škodi, ki ste jo po krivici utrpeli, in o vlogi, ki jo je ves čas igral »gospod

antikristovski tisk nedolžno krščansko jagnje in hitro so bile pozabljene stoletne borbe za dušo in telo slovenskega ljudstva.

Ali gledaš in opazuješ vse to, delovno ljudstvo? Ali vidiš, da med gospodi ni nobenih razlik, ko je treba udariti po tebi? Ali spoznaš, kako neusmiljeno so te vleki eni in drugi za nos? Ali se boš iz tega spoznanja kaj naučilo, delovno ljudstvo?!

Mi smo gospodom hvaležni. Niso zgradili mostu le sebi, da se združijo v napadu na grafično delavstvo, kakor so se združevali vedno doslej, kadar je bilo potrebno udariti po delavstvu, zgradili so ga tudi za delovno ljudstvo, ki je bilo marsikdaj razdeljeno na to in ono stran Ljubljane, da bo stopilo preko njega in se združilo v mogočno nepremagljivo armado, ki bo zrušila vse, kar je na poti pred njo, in ki bo podrla vse, kar je bilo med njo, ter krepko stopila na poti sloge in skupnosti do cilja, ki si ga bo združeno delavstvo skoro priborilo.

niso bili na vrstnem redu. — Naj še poudarimo, da pa je tudi logično, da je organizacija upravičena zahtevati red pri nameščanju, ker organizacija podpira in vzdržuje brezposelno delavstvo in k temu nobeno podjetje ne doda ničesar.

»Slovenec« trdi, da hoče imeti organizacija oblast tudi nad vajenci.

Odgovarjamo: Organizacija si te oblasti ni nikdar lastila. Res pa je, da si organizacija ne pusti vzeti pravice, da zahteva primerno postopanje z vajenci, da zahteva za vajence vsaj nekaj tedenske odškodnine, da zahteva, da se vajenci ne eksploatirajo za pomožna dela, nego da se uče, in da si organizacija lasti pravico boriti se za tako vajensko skalo, da bo imela obrt dovolj narasčaja, da pa ne bo vsako leto metala novih brezposelnih delavcev na cesto. Vajenci niso potrebni, če imamo na stotine brezposelnih na ulici. Vajencev ne kliči v stroko, kjer je 50 odstotna nezaposlenost, ker si jim ubil mladost, ne da bi jim dal možnost do zaslužka in eksistence. — Mnenja smo, da je tako stališče v skladu z vsemi krščanskimi načeli.

Zlasti pa je nepotrebno, da »Slovenec« sekundira »Jutru« v trditvi, da ima grafično delavstvo previsoke prejemke.

Poudarjamo: Jugoslovanska tiskarna ni v boju z grafičnim delavstvom zaradi svobode tiska in zaradi »neznosnih« razmer, ki jih nikjer ni in s katerimi se hoče le slepiti javnost, nego je v borbi z grafičnim delavstvom zaradi besedolomstva Narodne tiskarne in zaradi poskusa gospodov okoli »Jutra«, da se otresejo kolektivne pogodbe in da vržejo grafično delavstvo v oni bedni položaj, v katerem se žal nahaja že toliko ostalega delavstva.

doktor?! Javnost bi vse to izredno zanimalo in gotovo je, da bi takim igram za vedno odklenalo.

V Ljubljani imamo mnogo kinematografij. Pa vendar imamo končno le en sam kino. »Gospod doktor« jih je spretno povezal. Seveda si je javnost na jasnem, da ne zato, da bi gledali lepe filme, nego zaradi pravilne in zadostne obtežbe nekaterih žepov. Konkurenca bi bila silno neprijetna stvar. Zato bij po konkurenci! In vendar so začela nastajati nova kino-gledališča. Tudi sokolska društva so jih ustanovila. Ne zaradi dobička in zadostne obtežbe posameznih žepov, nego zaradi sokolskih domov, ki jih drugace ni bilo mogoče postavljati in zaradi denarnih sredstev, ki naj bi služila širjenju sokolske ideje. »Gospod doktor« je sicer napredniak in logično bi bilo, da bi lepa nastojanja sokolskih društev podprl. Pa jih ni! Kaj koga briga sokolska ali kakršnakoli ideja, če ni v skladu z interesi žepa. Ali ne bi bilo dobro, da bi Vi, funkcionarji sokolskih društev, malo glasneje spregovorili o »bratstvu« kakega uglednega gospoda?! Malo glasneje, da bi spregovorili ono, kar sicer marsikdaj poveste komu na ušesa. Tudi te stvari bi javnost zelo interesirale. Strahu ne imejte! Kajti ko bo javnost o vsem zadosti poučena, bo moč posameznikov splahnela kot meglica pod sončnimi žarki.

Nešteto je še povestic. Prišel bo čas, ko bodo zapisane črno na belem. Prišel bo čas, ko bodo kot krik valovile od človeka do človeka. In tedaj bo konec raznih kupčij in akcij. Konec bo tudi z gospodi, ki so oholi in nedolžno zakrivajo oči pred dejanji, se branijo odgovornosti in odklanjajo soudeležbo, v resnici pa so močno zainteresirani nad uspehi gospodarskega strokovnjaka.

»Gospod doktor« se je spravi sedaj nad grafično delavstvo. Grafično delavstvo pa je jeklo in le poskusi naj »gospod doktor«, če ima zobe!

Veš, da je edino orožje v boju za Tvoje pravice

DELAVSKE LIST

Koliko novih naročnikov si že pridobil

„DELAVSKE POLITIKI“

Mnenje javnosti!

Borbo grafičnega delavstva zasleduje ves slovenski delovni živelj. Zaseduje jo z zanimanjem in navdušenjem vsak delavec, kakor tudi uradnik in kmet.

Vsi vedo, da ne gre v tem boju samo za interese grafičarjev, ampak za interese vsega delovnega ljudstva, vsega onega dela ponižanega in sramotnega plačanega delavstva in nameščenstva, ki ga združeni klerikalni in liberalni kapital pritiska k tlom, mu odvzema najosnovnejše človeške pravice in ga tira v obup, da posega po skrajnih sredstvih — po stavki. Ko pa posega izmzgano in sestradano ljudstvo po tem zadnjem sredstvu, pa kapitalistični tisk zažene vrišč in krik, češ, stavke nastajajo, ker imajo prste komunisti vmes.

Ne, gospodje! Nihče vam tega ne verjame, nihče ne bo več nasedal vašim hinavskim zavijanjem, nihče vas več ne posluša in vas ne bo! Vi sami vsiljujete borbe delovnemu ljudstvu, vi sami, pod krinko nacionalnosti in hinavskega klečeplazenja, hočete natovoriti temu ljudstvu, ki je za vas in vaše otroke garalo in delalo podnevi in ponoči — da je njegova borba politična. Tega delovno ljudstvo ne prenese več, tega si ne pusti očitati od vas, ki vas je podpiralo in redilo.

Borba grafičnega delavstva je

združila okrog sebe vse zatirane, teptane in zasramovane, združila jih je v enoten in brezkompromisen boj, v boj za zmago in boljšo bodočnost vsega delovnega ljudstva.

Za grafičarji stoji danes ves slovenski narod, z njim simpatizirajo vsi pravični in poštenu ljudje v državi in preko mej!

Ali eno si zapomnite, gospodje iz obeh taborov: Kocka je padla! Padla pa je slabo za vas. Mi že korakamo, mi smo se strnili z vsem ljudstvom v nerazdružljivo falango — kmalu boste vi in vaši somišljeniki za vedno poraženi. Mi hočemo dostojno življenje, dostojno človeka.

Niso to fraze, ni za temi besedami politika, mi hočemo samo enakopravnost onih, ki delajo z onimi, ki so dosedaj uživali.

Ti pa, slovensko ljudstvo, odprti oči, zavedaj se, da bo treba napraviti konec vsem lažem, ki jih dnevno servira meščansko časopisje! Vedi, da spada v tvoje hiše le ono časopisje, ki se bori za tvojo boljšo bodočnost, ki razkrinkava tvoje izkoriščevalce. Naroči se torej in agitiraj le za **delavsko** časopisje!

Gospodje! Borbo ste nam vsilili. Sprejeli smo jo, razširili smo jo med revne, odprli smo oči zaničevanim — posledice za vas ne bodo izostale.

Balkanski.

Velik informativni shod grafičnega delavstva v Celju

Solidarnostne izjave delavskih in nameščen-skih organizacij

Celje, 5. avgusta 1935.

Nocoj se je vršil v dvorani »Uniona« informativni shod grafičnega delavstva, ki se ga je udeležilo tudi veliko število ostalega delavstva in nameščenstva in zastopniki raznih drugih poklicev.

Zborovanje je vodil tov. Gorušan, govorili pa so Kosem in Štrukelj za Zvezno organizacijo grafičnega delavstva, Jurač Joško za kvalificirano in Prevolnik Leopold za pomožno delavstvo, za mariborsko poverjenišvo Eržen, za Jug. strok. zvezo je podal solidarnostno izjavo g. Hočevnar, za Medstrokovni odbor s. Vodopivec, za privatne nameščence Pibrovec, za Klub jugosl. akademikov Krušič, in za žene Rojnova.

Na shodu je vladalo prav navdušeno razpoloženje.

Izjava, ki jo je podal za Medstrokovni odbor s. Vodopivec in ki se ji je priključil za privatne nameščence Pibrovec, glasi:

Krajevni medstrokovni odbor URSSJ v Celju in svobodne strokovne organizacije, ki mu pripadajo, smatrajo boj grafičnega delavstva za obrambo najosnovnejših pravic grafičnih delavcev in delavk, ki so si jih z večdesetletnimi naporu potom svoje organizacije priborili.

Ena, dve, tri

Dokazano je, da so grafičarji sami zakrivali — izpor

»Jutro«, »Slovenec« in »Zveza faktorjev« so dokazali brez argumentov, da so grafičarji sami zakrivali izpor grafičnega delavstva v dravski banovini.

Vsi vedo in priznavajo, da so delodajalci imeli namen in trdno voljo, da prično borbo z grafičarsko organizacijo z daljšim izporom v vsej državi. Vsi indirektno, pa tudi direktno, priznavajo to. Zveza faktorjev se pa še vedno tolaži, da bi se bil ta namen tiskarnarjev že kako preprečil do poteka pogodbe drugo leto. Taka trditev je naivna, ker bi bili delodajalci takrat pripravljani na močnejši odpor, ko so se v ta namen pripravljali, če bi jim bili hrvaški in srbski delodajalci zaupali. Ker pa oni niso hoteli nobenih eksperimentov in niti ne boja z delavsko organizacijo, so dravskim princpalom pokazali figo ter dejali, da take odgovornosti ne morejo prevzeti na svojo vest.

»Jutro« navaja nekaj odstavkov iz zapisnika faktorske seje, češ, da je to sodba »nepristranskih strokovnjakov«. Ta faktorski zapisnik pravi, da je vzrok stavke »premalenkosten« (po njihovem mnenju?) in da letos delodajalci niso nameravali nobene borbe (torej šele prihodnje leto?!). Naravnost smešno je tudi sklicevanje na izjavo zastopnika delavstva, da je v Vrhovni komisiji izjavil, da od 1. julija za delavstvo ne obstoja nobena tarfina pogodba več.

Kolikor nam je znano, je bil v Vrhovnem svetu obvezno sklenjen rok, do kdaj se mora pogodba obnoviti. Delodajalci pa niso sklicali nobene seje, da se to vprašanje reši. Pogodba torej ni bila obnovljena po krivdi delodajalcev, ki obnovitve niso sabotirali brez gotovega namena. Vse to ve tudi Zveza faktorjev in se naravnost čudimo, da more postaviti tako trditev kot dovoljni argument za obdolževanje grafične-

ga delavstva. Če bi bila faktorska zveza ugotovila, da so delodajalske priprave na boj izzvale borbo delavstva, bi bila stvar objektivna, tako je pa delavstvu prej sovražna kakor objektivna, prej nekolegijalna kakor utemeljena v dejanskem položaju. Po mnenju faktorjev bi bila morala organizacija lepo čakati in mirno gledati neiskrene manevre delodajalcev, dokler se jim bo poljubilo udariti po njih. Moralna obrambna akcija delavstva je na njega strani, tembolj, ker so razen Narodne, tudi druge metale ljudi iz obratov, če niso hoteli vršiti stavkokaških del. Tudi to početje delodajalcev ni bilo brez namena, zakaj, če bi bili imeli dober namen, bi bili povabili delavske zastopnike, pa bi se bili znova pogajali in pogodili. Ker so delodajalci imeli namen pogajanja sabotirati, pa tega niso storili.

Nova mezdna in socialna politika je potrebna

Zakaj stavkajo grafičarji, zakaj kovinarji, zakaj tekstilno delavstvo?

Tako vprašuje »Jutro«. Naivno ali zlobno?

Zakaj?

Vse podjetniške korporacije v državi in celo dosednji vladni možje so stali na stališču, da bodo premagali »gospodarsko krizo«, če bodo plačevali delavcem tako nizke mezde in nameščencem plače, da niti za življenje ne bodo imeli. Celo glavna podjetniška korporacija v Ljubljani trdi, da zadostuje Din 250.— za življenjske potrebe delavca ali nameščenca. Te politike so se oprijeli vsi gospodarski krogi in merodajni funkcionarji prejšnjih vlad, ko so sklenili, da se delavcem pri javnih delih ne sme plačati več kakor Din 20.— na dan. To stanje najbednejšega delavstva bi zaslužilo najstrožjo kritiko in vsak poslanec, ki ima 7000 Din mesečne plače, bi moral predlagati, da se taka določba izpremeni. Ta delodajalska politika se izraža tudi v tem, da so mezde padle v zadnjih letih povprečno gotovo za 20%, dasi se draginja ni omilila in so delavci bili obremenjeni z novimi davki.

In ta politika uničuje tudi gospodarstvo, ker nihče ne more kupiti niti živil dovolj, kaj šele obleko ali si privoščiti razvedrilo ali četrt vina. Ta mezdna politika vodi v ruino. Po drugih državah znižujejo cene ter zabranjujejo znižavanje mezd (Francija, Čehoslovaška), pri nas pa ni nikogar, ki bi imel žličico gospodarske politike za ta problem.

Drugi vzroki delavskih gibanj so kršitve delavskih socialno-političnih pravic, kršitve mezdnih in kolektiv-

Spor smo dovolj pojasnili. Delodajalci sami priznavajo (in tudi faktorji), da je bil namen pognati delavstvo v boj, ne le v dravski banovini, ampak v celi državi, čemur pa ostali delodajalci niso nasedli. Če je delavska organizacija bila oprezna, k temu moralno primorana, je storila samo svojo dolžnost, ki bi se je morali zavedati tudi faktorji, napram organizaciji in članstvu. V svoji borbi so branili svoj socialni položaj, ker ga drugače braniti niso mogli. In le, kdor nima treznega presodka po vseh naših pojasnilih, more še verovati delodajalcem in faktorjem, ki sicer priznavajo krivdo — dejansko in moralno delodajalcev, pa dostavljajo: delavstvo bi na vse to ne smelo reagirati, se razburjati in pričeti borbe. Počakati bi bilo moralo, da mu — odrežemo glavo.

Stari grafičar.

nih pogodb. Če se krši pogodba, jo je delavstvo ne le opravičeno, ampak tudi dolžno braniti. Istotako kršitve socialnopolitičnih zakonov, zakona o zaščiti delavcev. Kdaj so pa delodajalci naročili svojim tovarišem, da morajo zakone izpolnjevati?

Nikoli! Nasprotno! Neprestano spletarijo proti delavskemu varstvu, neprestano proti socialnemu zavarovanju. Nikakor se nočejo izreči odločno za uvedbo zavarovanja za nezaposlene in za starostno zavarovanje, niti ne za zakon o minimalnih mezdah in plačah.

Ali je potem čudno, če se delavstvo dviga v varstvo svojih zakonitih pravic in zahteva socialno preskrbo tudi za nezaposlenost in starost. Brezvestno je z ozirom na današnje socialne razmere, če se delodajalci bore proti obstoječim delavskim pravicam in izpopolnitvi.

Razumljivo je, da delavstvo vse to vidi in ve. Če je s svojo organizacijsko silo nekaj priborilo, sklenilo kolektivne pogodbe, da se potem ne more in ne sme dati prevarati, se odreči delovnim pogojem, marveč jih mora braniti, najbolj pa braniti svojo organizacijo, ki garantira pridobljene pravice.

To so vzroki delavskih gibanj s strani delavstva. S stališča splošnega gospodarskega položaja in tendenc delodajalskih krogov, ki grozi, da uniči še ta mizerni socialni položaj delavca, nameščenca, intelektualca, kmeta in obrtnika.

V tem tiči velika morala delavskih gibanj v naši državi, ki ni samo delavska, ampak splošno socialno-političnega pomena.

Slaba gospodarska politika je vzrok!

Velika diferenca med ceno kmetijskih pridelkov in industrijskimi izdelki je umetna.

Sramotno nizke in še vedno zniževanje delavskih in nameščenskih plač so posledica karteliranega tujeja in domačega kapitala, ki hoče do zadnje kosti izžeti narod. Zniževanje plač je nesrečna in gospodarski razvoj uničujoča politika.

Industrija se je naselila v državi ob izredno ugodnih pogojih. Investicije (stari stroji in cene delovne sile) so malenkostne, carinske ugodnosti in svoboda karteliranja, vse to je omogočilo, da so industrije in veleposesti navile vijak izkoriščanja do skrajnosti. Nihče ni oviral izkoriščanja doslej.

Svoje majhne investicije v industriji je kapitalizem valoriziral petkrat in več ter plačeval razmeroma visoke dividende z devizami v inozemstvo. Svoje imetje pa z valorizacijo v naši državi ogromno povečal. Nastali so kupi bogastva od dela delavskih rok na eni strani, na drugi strani pa odteka dobiček v inozemstvo.

Reduciranje plač vsem delovnim slojem, javnim in privatnim, je uničilo kupno zmoglost naroda. Kmetijski pridelki so v cenah padli na ničlo, ker ni bilo kupca, industrijski izdelki so pa ohranili svoje kartelirane visoke

cene, ki jih povišuje tudi uvozna carina, s čemer se obenem vzdržujejo cene proizvodov domačih kapitalistov.

Ker sta uničena kmet in konzument, so se ustavile tovarne in gospodarstvo sploh. V industriji in veleposedi so investirani ogromni kapitali, ki pa leže mrtvi, ker se je vse ustavilo. Nove investicije kapitalistov niso nič veljale, ker so bile izvršene na račun ogromnih dobičkov. Cen blagu nočejo znižati ter rajši obratujejo v manjšem obsegu, ker se jim industrija itak bogato rentira. Kartelne cene so ostale, da ni konkurence. Resnično založeni kapital se dobro rentira, ostali pa lahko leži mrtev v podjetju, ker so ga dobili zastonj, do boljše konjunktura, če pride. Če pa boljša konjunktura ne pride, lahko svoje podjetje prodajo dvakrat, trikrat dražje, kakor je je dejansko veljalo.

Na gospodarske razmere seveda nekoliko vplivajo vojni in drugi dogodki. Toda zgoraj opisana politika kapitalističnih špekulantov je v glavnem razmere poslabšala, če že ne ruinirala temelje zdrave gospodarske politike.

Potrebna je torej drugačna gospodarska politika.

Doma in po svetu

Po potih JNS. Naš odgovor je zaprl »Domoljub« sapo, »Slovenec« pa, ki hoče braniti svojega nerodnega tovariša, ne zna povedati drugega, kakor da — lažljivo denuncira. Svoj čas je »Orjuna« delila vse jugoslovanske državljane na »državotvorne« in »protidržavne«, dokler niso »protidržavni« rešili državo orjunaške državotvornosti; potem je JNS vse svoje nasprotnike proglasila za veleizdajalce, sebe pa za patentirane Jugoslovane — dokler niso zmagali »veleizdajalci«, dočim so prišli »patentirani lipicanerji« pred sodišče. Zdaj pa ubogi »Slovenec« ponavlja isto napako in hoče proglasiti za komuniste vse od »Del. Politike« do tistih katoliških delavcev, ki ne morejo razumeti, da se katoliško podjetje skupaj s framazoni bori proti delavski strokovni organizaciji. Gospodje pri »Slovenec«, če hočete, kar hodite po potih »Orjuna« in JNS, da jim boste delali družbo v grobu.

»Domoljub« priznava veliko socialno delo naših organizacij. »Domoljub« poroča s kongresa naše zveze priv. nameščencev, da je zveza izplačala brezposelnim za 1 milijon podpor. To bo Kremžar prijel za uho »Domoljubovega« urednika, ki v svoji nepoučenosti piše resnico o socialistični organizaciji.

Reve so naši krščanski socialci. Namesto da bi v svoji »Pravici« pisali proti klerikalnim podjetjem, ki nastopajo proti grafičnemu delavstvu, se pa obregajo ob »Del. Politiko« in se prilizujejo svojim predstojnikom.

Tujski promet med Avstrijo in Jugoslavijo je zopet urejen. Avstrijci smejo prinesiti v Jugoslavijo 700 šilingov, Jugoslovani pa v Avstrijo po 800 šilingov.

V angleškem parlamentu je izjavil poslanec delavske stranke Cook, da bo Hitler v Avstriji še pred koncem tega leta. Cook je hotel s tem očitati angleški vladi nemško in evropsko politiko, ki ima glede srednje Evrope popolnoma svojo politiko.

Obletnica Hindenburgove smrti. Dne 3. avgusta 1934 je umrl zadnji predsednik nemške republike, feldmaršal Hindenburg, ki se je prvotno sicer upiral fašizmu, hoteč povratek k militaristični predvojni Nemčiji. Ker sta pa fevdalizem in stara nemška generaliteta našla najboljšo oporo v fašizmu, sta ga podprla in stari Hindenburg, ki je izjavil, da dane prisega na republikansko ustavo ne bo lomil, je postal fevdalni reakciji peto kolo, dokler se je pred letom dni umaknil. In fašizem je ta dan gnil množice na njegov grob v Tannenberg.

Papež izda »belo knjigo«, v kateri bo opisal fašistično preganjanje katoliške cerkve, duhovnikov in organizacij. Vatikan je ob nastopu fašizma blagoslovil fašizem. To je pa naravno. Avtoritativni fašizem je surova oblika fašizma, ki ne priznava druge avtoritete, torej je to, kar je cerkvena hierarhija. Dva enaka najvišja oblastnika drug poleg drugega pa ne moreta izhajati. Eden mora služiti drugemu.

Italija se opravičuje — zamorcem. Vojna med Italijo in Abesinijo utegne zanetiti odpor in upore zamorcev in mohamedancev po kolonijah proti Evropejcem. Zadeva je torej resna za Anglijo in Francijo (Indija, Afrika). Sedaj se pa Italija opravičuje, da ne pripravlja vojne proti zamorcem, ampak proti Abesincem, ki niso — čistega zamorskega plemena. Odkod izhaja agitacija med mohamedanci, Indijci in zamorci, ni težko uganiti. Zada je velekapital vesel, ki pripravlja pohod nad narode, da stre njih odpor in odpravi ovire eksploatacije.

All si že poravnali naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Delavski kolesarji

Prvo delavsko kolesarsko društvo na Pobrežju priredi dne 11. avgusta 1935 veliko vrtno veselico v gostilni Kren na Pobrežju, in sicer brez vstopnine. — Vljudno prosimo, da se vsa kulturna društva udeležijo te velike prireditve. — Odbor.

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Težnje in zahteve mestnih dohodarstvenih nameščencev. Z ozirom na notico, priobčeno v Vašem listu z dne 31. 7. t. l., tretji strani, v rubriki »Iz naših krajev«, št. 60, pod naslovom »Težnje in zahteve mestnih dohodarstvenih nameščencev« blagovolite v prihodnji Vaši številki priobčiti naslednji popravek: Ni res, da Zveza magistratnih organizacij ni pokazala pravega razumevanja za težnje dohodarstvenih nameščencev in da si morajo sami s svojo močjo braniti svoje interese. Nasprotno je res, da je Zveza magistratnih organizacij vedno in povsod zagovarjala težnje dohodarstvenih nameščencev, katere so iznašali v Zvezi in tako tudi vse te zahteve š. 5. junija t. l. vnesla v spomenico »Zveze občinskih nameščencev za Dravsko banovino«, katere je ta predložila banški upravi in predsedstvu mestne občine ljubljanske glede

de uporeditve uredbe. Vsled tega ni potrebno, da bi morali dohodarstveni uslužbenci braniti sami svoje interese. Zveza magistratnih organizacij dejansko ni imela lansko leto obnega zbora, ker je odbor, v katerem so tudi zastopniki dohodarstvenih uslužbencev zato glasovali. Vse to pa ne škoduje magistratnim nameščencem, ker Zveza z največjim samozatajevanjem in altruizmom, solidarnostjo in kolegialnostjo zastopa koristi svojih članov, medtem ko dohodarstveni nameščenci pod svojim sedanjim predsednikom hodijo v najvažnejšem trenutku na samosvoja pota, ko se odločuje usoda občinskih nameščencev za dolgo dobo. Zato se ne more trditi, da je tak predsednik vzor predsednika. — Zveza organizacij mestnih uslužbencev v Ljubljani. — (Podpisa nečitljiva.)

Maribor

Proslava 10 letnice železničarske godbe

Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru

se je vršila v soboto, dne 3. in v nedeljo, dne 4. t. m. ob veliki udeležbi delavstva in prijateljev godbe, ki so prišli na prireditev brez kakšnih posebnih vabil, kar je gotovo najboljši dokaz, kakšne izredne simpatije uživa društvo v vsej naši javnosti.

V soboto zvečer je koncertirala godba pod taktirko svojega kapelnika g. Schönherrja, na vrtu Gambinove restavracije, sodeloval pa je pevski odsek pekovskih pomočnikov. Poslušalci so bili s prireditvijo izredno zadovoljni, saj je nudila mestoma res umetniški užitek. Polvaliti moramo pa ne samo godbe, ampak tudi pevce, ki so, s svojim pevovodjem g. Cibicem, navdušili poslušalce.

Glavna prireditev pa se je vršila v nedeljo popoldne na vrtu pri Anderlu v Radvanju. Udeležila se je tudi godba »Zarja« iz Šoštanja s svojim kapelnikom g. Mazijem, ki je prispela v Maribor že v dopoldanskih urah. Ob pol 3. uri je godba odkorakala proti Frankopanovi cesti, svirajoč korončice, kjer jo je pred svojim društvenim lokalom pričakovala godba Glasbenega društva železniških delavcev. Po odsviranju pozdravnih komadov sta obe godbi odšli na slavnostni prostor.

Proti 5. uri popoldne so se zgrnile na slavnostnem prostoru velike ljudske množice. Po odsviranju prvih komadov, ki sta jih izmenoma igrali mariborska in pa šoštanska godba, je spregovoril zbrani množici

Vsem organizacijskim in obratnim zaupnikom v vednost!

V nedeljo, dne 11. avgusta t. l. ob 9. uri popoldne se vrši v Delavski zbornici zelo važen zaupniški plenim. Dolžnost vsakega zaupnika je, da se tega plenuma točno in zanesljivo udeleži.

Krajevni Medstrokovni Odbor.

Živalno vrvenje na prireditvi »Mariborski teden«. Letošnja prireditev »Mariborski teden« je privabila mnogo gostov v Maribor. Posetniki prireditve se zlasti zanimajo za razstavo, ki je letos že mnogo bolj urejena kakor prejšnja leta. Poleg raznih sportnih prireditev je v veliki meri preskrbljeno tudi za zabavo, mogoče celo nekoliko preveč, kar zlasti obkroži vsi v bližini razstave stanujoči prebivalci.

Avtomobilska nesreča. Na cesti v bližini gostilne Pesek v Radvanju se je preteklo nedeljo, dne 4. avgusta okoli 5. ure popoldne zgodila avtomobilska nesreča. Nek šofer tovornega avtomobila iz Šoštanja je na ovinku izgubil oblast nad volanom, ker se je zlomilo pero, je zavozil v jarek ceste, kjer je avto zgrabil zakonca Franca in Ljudmilo Nedeljko iz Radvanja in ju podrnil na tla. 28 letni tkalec Franc Nedeljko ima zlomljeno levo nogo in je razen tega zadobil nekaj manjših poškodb po telesu, njegovi ženi pa je avto raztrgal obleko in ji na hrbtu neznatno odrgnil kožo, prestala pa je seveda mnogo strahu. Ponesrečenega Nedeljka je rešili avto prepeljal v bolnico. Tovorni avtomobil je po nesreči z leve strani ceste vrglo na desno stran ceste, kjer je vozilo odrgnilo oporniki zid, nato pa je zopet krenilo posevno preko ceste na levo stran in se je okoli 40 metrov od kraja nesreče s sprednjim delom prevrnilo v obcestni jarek. Avto je poškodovan. Šoferju in njegovemu spremljevalcu se ni zgodilo ničesar.

Odredbi Mestnega poglavarstva. — Na podlagi razpisa banške uprave v Ljubljani, je mestno načelstvo izdalo naslednje odredbo: 1. Za zaviljanje in vkladanje živil v obče se sme za bodoče brezizjemno rabiti samo bel, čist, nepopisan in netiskan papir, oziroma take papirnatne vreče. — 2. Pri uporabi papirnatih vreč je prepovedano v iste pihati. 3. Droži in kvas je dovoljeno po določi členu 210 Pravilnika k živilskemu zakonu zavijati edino v pergamentni papir. 4. Onim trgovcem in prodajalcem živil, ki imajo morda še zaloge barvanega ometnega papirja in takih vreč, dovoljujem rok 14 dni za nabavo predpisanega zaviljalnega papirja in vreč. 5. Kdor se pregreši zoper določila zgorajšnjega razpisa se kaznuje po predpisih §§ 22 in 23 zakona o nadzorstvu nad živi, oziroma § 68 zakona o notranji upravi. 6. Ta razglas stoji v veljavo z dnem razglasitve.

Tudi za čiščenje strojev mora plačati tovarna. Na številna vprašanja iz tekstilne tovarne Zelenka & Co., last g. Šonskyja, odgovarjamo prizadetim delavcem in delav-

predsednik društva s. Gajšek, ki je pozdravil vse navzoče in goste ter želel dobrodošlico. Za njim pa je povzel besedo s. Eržen, ki je orisal postanek in delovanje društva v preteklih desetih letih. Omenil je žrtve, ki so bile potrebne pri ustanovitvi društva in godbe, ki je bila tedaj prva delavska godba v povojnih letih v Mariboru. Komaj ustanovljena godba je bila takoj trn v peti številnim nasprotnikom, ki so yodili najostrejšo kampanjo proti društvu in ko to ni pomagalo, tudi proti vsakemu posameznemu godbeniku, ki so ga lahko dosegli. Ni mogoče popisati preganjanj in šikan, ki so jih prenašali godbeniki. Mnogo jih je bilo premeščenih v najrazličnejše kraje. Kljub vsemu pa nasprotniki godbe niso mogli uničiti. Mnogo zaslug pri tem ima tudi kapelnik g. Schönherr, ki se je izkazal kot resnično značajan mož, ki je vse svoje bogato znanje in prosti čas posvetil godbi. V bodočih desetih letih bo društvo vršilo dalje svojo kulturno misijo, delavske povorke se bodo vile skozi mesta in vasi, na čelu pa bo korakala naša godba in svirala našo himno: Mogočno prapor naš vohra nad nami! — Po sklepnih besedah je govornik nazdravil še kapelniku g. Schönherrju, kateremu je društvo poklonilo umetniško izdelano spominsko diplomo. — Po oficijelnem delu se je razvila živahna zabava, ob sviranju obeh godb, ki je trajala do okoli 10. ure zvečer, nakar so se množice pričele razhajati.

kam: Podjetje mora plačati ob sebi umljivo vsako delo, torej tudi za čiščenje strojev, katero ste opravljali ob sobotah popoldne že po izvršenem šihu. Ker ste vršili to delo po 8 urah, je bila delovna ura pri čiščenju strojev nadura in morate radi tega dobiti plačano temeljno mezdo in še 50% povisek. Če ste imeli urno mezdo Din 3.—, morate dobiti od g. Šonskyja za vsako naduro pri čiščenju strojev Din 4.50. Zahtevate lahko to mezdo za tri leta nazaj in tudi 5% zamudne obresti od vsakega tedna naprej. Pazite, da boste število ur točno izračunali in kontrolirali prejeti znesek, če ste dovolj prejel. Na noben način pa v tovarni nikdar ničesar ne podpisujte. To velja tudi za vse druge obrate. Podjetnik mora delavcu plačati mezdo po zakonu in vam ni treba nikoli ničesar podpisovati. Naj vam pravijo kakoli, kljub temu nikdar ničesar ne podpisujte v tovarni. — Ravno tako mora tovarna plačati celo mezdo v tednu pred božičem, ko vas je izstavila od dela. Takrat niste delali po krivdi podjetnika in morate zato dobiti plačano mezdo s 5% obrestmi od 1. januarja naprej. Ni treba posebej povdarjati, da mora tudi g. Šonsky plačevati delavcem mezdo vsaj za en teden v času bolezni. Podrobnejše informacije dobite pri strokovni organizaciji, podružnici Splošne delavske strokovne zveze.

Predobjava

Opozarjamo vse sodružice in sodruge na Delavski kolesarski dan, ki se bo vršil v nedeljo, dne 18. avgusta t. l. v Studencih. Spored: Ob pol 14. uri medklubska dirka (start in cilj pri gostilni »Bela zastava«). Ob 15. uri povorka od družbenega lokala Majhenič do gostilne »Bela zastava«. Ob pol 16. uri ljudska veselica »Pri beli zastavi«.

Za povorko se zbirajo kolesarji in pešci ob pol 15. uri pri gostilni Majhenič. Vstopnine ni! Vsi so dobrodošli! Naj nihče ne manjka! Odbor.

Celje

Komasacija mestne in okoliške občine bo po vseh zadnjih dni v najkrajšem času izvršena. Po teh vesteh se priključi mestni občini cela okoliška občina, tudi s svojimi najoddaljenimi naselji. Za izrazito kmetijska naselja bo stvar najbrže nekoliko nerodna, vendar bo pa praksa najboljšje pokazala, če bo treba vendarle nekatere take predele izločiti in jih priključiti kmečkim občinam v okolišu. Govori se tudi že o osebi komisarja, ki bo imenovan v komasirani občini, in bo imel naloge, izvesti komasacijo ter pripraviti volitve v občinski svet. — Celjska občina bo s tem vendarle prešla enkrat iz pretesnega objema v svobodnejši razmah. Zlezi bomo tudi iz malih političnih razmer, ki so bile do sedaj za Celje tako tipične, kajti one skupine, ki se bodo hotele v povečani občini uveljaviti, bodo morale na mnogo širšem polju razmahniti svoje delo. Čim manjši je kraj, tem bolj uspeva intrigantstvo, zato se bodo prebivalci tudi s te strani odahnili.

Uspelo predavanje s. dr. Reismana, ki se je vršilo v nedeljo, 4. t. m. v nabito polni dvorani restavracije »Zeleni travnik«, je pokazalo velik interes tukajšnjega delavstva za javna socialna vprašanja. Predavanje je otvoril in vodil naš stari znanec s. Plankar, ki je uvodoma povdaril važnost poznanja socialne zakonodaje, predvsem obrtnega zakona, katerega določbe poslodavci, če le morejo, sabotirajo, zlasti pa rudarski in topilniški podjetja. Dr. Reisman si je takoj spočetka s svojim temperamentnim nastopom osvojil srca poslušalcev in je na tri in pol ure trajajočem predavanju neusmiljeno bičal krivično postopanje z delavstvom, zlasti pa ožigosal izrabljanje brezposelnih in mladostnih delavcev za zniževanje že itak bornih plač. S podkrepljenim glasom je opozoril delavstvo, da so tega postopka krivi predvsem nezavednost in brezbržnost delavcev samih, kajti le tako je mogoče, da se že leta in leta obstoječa socialna zakonodaja ne izvaja. — Primerjal je naše razmere z razmerami v Čehoslovaški republiki in dokazal, da je treba budno paziti na izvrševanje socialnega zakonodajstva. Tipičen je primer, katerega je navedel dr. Reisman, ko je konstatiral, da ima CSR že uvedene plačane dopuste tudi za delavce, pri nas pa poznamo kvečjemu kazenske dopuste. Zalostno je, da si moramo razne predpise socialne zakonodaje priboriti šele v dolgotrajnih pravih pred sodiščem. Po zaključku njegovega poučnega predavanja se je vsula k njemu cela množica delavcev in delavk po razne nasvete in informacije, med tem so pa zaupniki, podkrepljeni po predavateljevih naukih, kako se je treba boriti proti nezavednosti, nabrali za »Delavsko Politiko«

53 novih naročnikov.

To kaže na izredno dober obisk predavanja, saj je »Delavska Politika« v Celju že itak dobro razširjena. Ker so bili na predavanju navzoči povečini delavci iz Cinkarne, so naprosili zaupniki iz Westmove tovarne predavatelja, da priredi za delavstvo te tovarne še eno posebno predavanje, kar jim je predavatelj tudi obljubil. Predavanje samo na sebi je dokaz, da konstruktivnih sil celjskega delavskega pokreta tudi najrafiniranejši rovarjenje raznih agentov ne bo oslabilo. Stara parola celjskega delavstva: »Enotnost nad vso« je v vsej povojni dobi zmagovala in bo tudi v bodoče zdržila vse napore, ki bi hoteli tej enotnosti škodovati.

Trbovlje

Kdo je gospodar TPD? V trgovski register okrožnega kot trgovskega sodišča v Ljubljani je vpisala Trboveljska premogokopna družba kot novega člana upravnega sveta g. Henryja Laporte, inž. v Parizu. Izbrisan pa so bili upravni svetniki: Paul Vernet in Bisteghi Rudolf, Bellak Julij, grot Reneville Henry, seve vsi inozemci.

Zaposlenje v mesecu avgustu. Lansko leto v avgustu so delali rudarji 16 delavnikov, letos pa samo 13 dni. Povprečje bo gotovo večje, samo da se lahko delovni dnevi skrajšajo ali pa podaljšajo po mili volji ali potrebi naročil. Nikdo pa ne vpraša rudarja, kako naj preživi družino 15 dni z zaslužkom samo šestih dni. Vse občinske uprave in sreska načelstva so v skrbih, kako preživljati brezposelne in delno zaposlene rudarje in njihove družine. Milijoni, ki jih je T. P. D. razdelila med lastnike rudnikov T. P. D., bi bili gotovo pravičnejše razdeljeni, če bi jih prejele občine z rudniškimi okoliši za prehrano obnemoglih in izčrpanih rudarjev. Sedaj pa je ravno narobe: Občinski oskrbi so prepuščeni brezposelni in izčrpani rudarji in njihovi svoji, milijone pa prejmejo siti in bogati delničarji T. P. D. in še inozemci povrh. Kapitalistično gospodarstvo rodi povsod enake sadove in posledice, zato je že čas, da se ga človeštvo otrese.

Hrastniški delavcem. Slišali smo, da se nekateri hrastniški delavci jezijo, ker pišemo čez trboveljske steničarje. Sodružno Vas vprašamo: Ali se strinjate s tem, da trboveljski steničarji nesramno blatijo požrtvovalne delavske zaupnike, ne samo po revirjih, ampak povsod kamor njihova umazana demagogija sega? Ali se strinjate s tem, da trboveljski steničarji denuncirajo Zvezo rudarjev Jugoslavije oblastim? Ali se strinjate s tem, da tukajšnji steničarji vedno nastopajo s svojo listo, kadar je treba enotno nastopiti proti kapitalu in fašizmu? Ali se strinjate s tem, da steničarji pišejo anonimna pisma ženam naših sodrugov, kjer jih nesramno blatijo in denuncirajo, da so varane v ljubezni? Ali se strinjate s tem, da trboveljski steničarji raznašajo vesti, da je naš požrtvovalni načelnik II. skupine s. Pliberšek Franc bil podkupljen od T. P. D. in da je radi njegovega pričanja v Celju izgubil nek delavec tožbo? Ali se strinjate s tem, da trboveljski steničarji širijo sto laži z namenom, da oblatijo vse marksistične socialistične delavce? Mi smo trdno uverjeni, da se hrastniški sodruzi s tem ne strinjajo in vemo, da takšno podlo delo trboveljskih steničarjev tudi hrastniški sodruzi obsojajo. — Družnost!

Zagorje ob Savi

Tudi za »Delavsko Politiko«. Zadnje poročilo o uspehu predavanja Zveze rudarjev o delavski zaščiti in organizacijah, je treba spopolniti še s tem, da smo se temeljito porazgovorili tudi o prepotrebem orožju v delavskem boju za socialne pravice. To orožje, ki je edino zanesljivo in poleg temeljnih strokovnih organizacij uspešno, je le naš časopis, »Delavska Politika«. Izkazalo se je, da je sicer v Zagorju že lepo število naročnikov »Delavske Politike«, a vkljub temu se je prišlo še mnogo novih, a vsi navzoči so

enodušno izjavili, da bodo vnaprej agitirali med sodrugi za daljne naročnike. Poleg tega bodo naši sodrugi odločno zahtevali, da vsi sijo tudi po vseh javnih lokalih, brivnicah in gostilnah, naši listi, »Delavska Politika« in da jo bodo naročali vsi oni, ki imajo od delavstva hasek, zlasti trgovci.

Za ustanovitev

Socijalistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije

Minulo nedeljo se je vršila konferenca za Slovenjgred in okolico, ki je prav lepo uspela. Zastopani so bili v lepem številu zaupniki iz Slovenjgrada, Sv. Martina, Mislina, Podgorja, Gegena, Bukovske vasi itd.

Konferenco je otvoril in vodil s. Kranjc Franc iz Mislina, ki je uvodoma obrazložil pomen te konference in nato podal besedo s. Jeleni. Govornik je v daljšem govoru obrazložil politični položaj in akcijski program, ki ga je postavila celjska konferenca za ustanovitev samostojne politične stranke

Ruše

Vse naročnike »Delavske Politike« v Rušah nujno opozarjamo, da poravnajo eventuelne zaostanke na naročnini pri poverjenikih, ker zastojkarji silno škodujejo listu in otežkočujejo delo upravi, kakor tudi inkasantom.

Poverjenik.

Socijalistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije.

Z odobravanjem je konferenca sprejela na znanje referentova izvajanja in sklep celjske konference. Izvoljen je bil nadalje tudi pripravljalni odbor, v katerem so zastopani vsi kraji slovenjgraške okolice, ki mu načeljuje s. Kranjc. Priglasilo se je tudi več naročnikov za »Delavsko Politiko« in »Ljudski glas«. Predsednik s. Kranjc je še pozval vse navzoče, da gredo na delo in da zlasti širijo naš delavski tisk ter je zaključil konferenco.

O namišljenih delavskih „prijateljih“

Slovenski klerikalizem, s »Slovenecem« in »Domoljubom« na čelu, se čuti kakor da bi bil že v sedlu. Začel je mlatiti okrog sebe in igrati vlogo onega, ki je bil »povišan«.

Vendar bi se marsikdo čudil, zakaj ne mlati po svojih prejšnjih tlačiteljih? Zakaj ne mlati po onih, ki so ga preganjali, ki so mu jemali dolga leta svobodo, ki so njega voditelje in voditelje zapirali in internirali, ki so mu razpustili kulturna društva, ki so potvarjali mnenje njegovih volilcev, ki so s silo orožja spreminjali volilne rezultate v »Slovenčevih« domenah sebi v prid, onim, ki so dan za dnem pisali v svojih listih, da »Slovenčevci« ni več in ne bo nikdar več? Ne, te ljudi pušča pri miru, ni mu jih mar. Še več, prav bratsko, roko v roki, bije »Slovenec« složno boj z njihovim generalštabom proti organizaciji stavcev, in njegovi posvečeni vesti ni prav nič tesno, če je v isti bojni liniji z onimi, ki jih je še nedavno kar naprej psoval in zmerjal s frazami in podobno.

Mi se pa temu ne čudimo. Eni in drugi so kapitalistični priganjaci. Zaradi tega imajo pač skupnega sovražnika, to je proletarijat in njemu velja skupni boj. Pa še nekaj drugega je. Klerikalizem ne smatra one druge, nacionalne smeri kapitalizma in meščanstva, ki je bila prej na krmilu pri nas, za nevarno. Kaj dobro je videl, kako se je ta vsedržavna skupina z vsemi močnimi »führerji« čez noč udinjala drugemu »führerju«, ki je prišel na krmilo in videl je tudi, kako se je ta vsemogočna skupina potem razblinila v nič in iskala zavetja pri vladi, ki je »Sl.« ljuba, ko je tudi drugi »führer« zgorel kakor slama in se izgubil liki dimu v nič. Takih ljudi se »Slovenec« ne boji, ker mu niso nevarni.

Vidi pa svobodno, marksistično delavstvo, kako je klub vsemu preganjanju, ki ga je trpelo v zadnjih dobach ne samo štiri leta kakor klerikalci, nego šest let in ki ga trpi še dalje, ostalo močno, ne samo močno, vedno močnejše in kako ga ni noben puh, noben vetrič niti nobena burja omajala ali oslabil. Ta sovražnik je »Slovenec« na poti in ta se mu vidi nevaren.

Zaradi tega koncentričen napad na delavstvo, predvsem na marksistično delavstvo. Ne sicer kakor odkrit sovražnik iz

obrazu v obraz, ne — rajši: z namigavanji, z zvitimi vpraševanji, skratka, s pobožnim škrim jezuitizmom izza hrbta, kakor da bi ga bilo česa sram.

Prvi namen je že dosegel. »Svobode«, delavske kulturne zveze ni več — razpuščena je bila tedaj, ko so bile kulturne zveze »Slovenčeve« smeri obnovljene.

Zdaj spet zavija in namiguje. Delavsko-obrambni boji so mu na poti. Ni mu všeč, če se delavci branijo pred kapitalisti, ni mu všeč, če delavci, ko ne morejo več dalje prenašati kapitalističnega nasilja in samohotnosti, posežejo po svojem zadnjem orožju — po stavki.

Tudi o krvi piše »Slovenec« in o revoluciji. Mar mu je žal, da ni zdaj spet nove Zaloške ceste, ki si jo je »Slovenec« za večne čase kot simbol svoje ljubezni do bližnjega lahko vtaknil za klobuk? Mar mu je žal, da ni mogel s svojimi zvestimi vred prav tako »obračunati« z marksisti, kakor so to napravili njegovi prijatelji in varovanci v Avstriji in Španiji? Mar mu je hudo, da svojega delavskega prijateljstva in svoje krščanske ljubezni ne more javno pred vsem svetom dokumentirati s krvjo proletarcev?

Kar tako dalje. Delavci spregledujejo. Mnogi so že spregledali in ne zadnji oni, ki se sicer štejejo za krščanske, ki pa krščanstvo drugače razumevajo kakor »Slovenec« in ki jih »Slovenec« prav tako mrzi kakor ostalo delavstvo. Ti delavci se roko v roki z ostalim delavstvom borijo s kapitalističnimi izkoriščevalci in vedo kaj hočejo. In prav tako so in bodo spregledali še ostali delavci, da si bomo potem enkrat na jasnem, kdo je prijatelj, kdo ni. In bomo potem tudi vedeli vsi, da je največji demagog oni, ki vpije o delavskem prijateljstvu, istočasno se pa v prvih vrstah z vsemi silami bori proti delavstvu, proti delavskim organizacijam in združenjem. In vedeli bomo, da je največji in najnevarnejši sovražnik delavstva oni, ki se ti v obraz hlinili, za hrbtom ti pa razdira in poskuša vse uničiti.

Takega sovražnika se je treba bati. In tak sovražnik ima svojo besedo v predalih ljubljanskega »Slovenca«, čeprav se list imenuje prijatelj delavcev. Kako se morate obnašati proti sovražniku pa itak veste.

Kdo je pravzaprav demagog in hujskač!

»Slovenec« je v svoji nedeljski številki z dne 28. julija t. l. pod rubriko »Delavski vestnik« razpisal na dolgo in široko o demagogih in hujskačih ter je prišel pri tem do zaključka, da so to marksisti.

Sedaj si pa mi dovoljujemo vlnudno zaprositi »Slovenca«, da nam v prihodnji nedeljski številki pod istim naslovom odgovori, kako bi označili take-le primere. Pri nekem večjem rudniku je n. pr. ravnatelj, ki ima čisto »Slovenčev« ideologijo. Ta ravnatelj pa ne pusti, da bi prišle do njegovih ušes pritožbe izgaranega rudarja, družinskega očeta, ki se ga po nedolžnem preganjanju. In zopet dalje: Nek gospod, ki ima pridevek inženjer, zasleduje nekega delavca kot psa, čeprav le-ta ni ničesar drugega zagrešil, kakor da se je pravilno pritožil zoper krivice, ki se mu gode. Zopet nad drugimi se krega, zakaj več ne producira, jih loči pri zaslužku, pusti, da se v rudniku kršijo zakonski predpisi, kliče delavce na raport z izjavo, češ, sedaj vas poznamo, kakšen element ste, mi si vas bomo zapomnili, prestavlja ljudi za kazni iz enega dela na drugo in to samo lačne, po večini družinske očete rudarje. Na to bi želeli, da nam gg. okrog »Slovenca« odgovore. Če pa ne bodo tega storili, jim pa mi že kar naprej povemo, da naj v bodoče samo na tej strani iščejo hujskače.

Širite naš list!

Dr. Vladimir Maček ni prijatelj delavstva

Novosadski list »Dan« je objavil nekaj izjav dr. Vl. Mačka glede političnega položaja v državi. Dr. Maček v bistvu ni povedal nič konkretnega. Rekel je samo, da hrvaško vprašanje obstoja in da se mora ob konsolidaciji razmer upoštevati. Glede perspektiv za bodočnost se ni hotel izjaviti, tudi ni povedal konkretnih zahtev, ki bi olajšale ureditev vprašanja.

Odločno pa je svaril, da bi v politiki imelo delavsko gibanje kakršenkoli vpliv, oziroma, da ne bi njegovi pristaši podlegali ideologiji delavskega gibanja.

Našim čitateljem je znano, kako delavstvo presoja hrvaški problem. Še bolj je pa znano nam vsem, da so kmeti in delavec ter obrtnik danes socialno v najslabšem položaju ter da je vsem boj za socialno eksistenco skupen. Dr. Maček po našem mnenju ne pozna socialnega položaja teh slojev in se zato postavlja na stališče reakcionarnega malomeščanstva.

Abesinski spor odložen

V Ženevi so pred Društvom narodov razpravljali bolj v privatnih razgovorih o italijansko-abesinskem sporu. Italija je sprejela načelo, da se sporno vprašanje rešuje v zmislopakta treh iz l. 1906., kar je Abesinija že izpočetka zahtevala. Italija je pristala na tako rešitev in Abesiniji se gotovo tudi ne mudi, da prične vojno. Svet Društva narodov je sprejel samo dve resoluciji. Prva določa način uvedbe pogajanj za sporazum med Italijo in Abesinijo, druga pa določa rok, da se spor reši do 1. septembra t. l., sicer bo zadevo zopet obravnaval svet Društva narodov.

V sedanjih posvetovanjih o sporu Anglija Italiji ni hotela označiti,

kakšne koncesije bi dala Italiji, marveč je zahtevala samo načelno rešitev.

Kakor je pa znano, so Francija, Anglija in Rusija že 26. aprila 1926 obljubile kolonije severovzhodni Afriki, če se udeleži svetovne vojne in če same dobe nemške kolonije. Pogajanja glede teh obljub so se vršila že 1919 in zopet 1925, dovela pa niso do konkretnih zaključkov. Okoli tega vprašanja se suče tudi sedaj vprašanje, ali bo vojna med Italijo in Abesinijo ali ne. Italija zahteva protektorat in svoboden gospodarski razmah v Abesiniji, dočim je Anglija prej Italiji dovolila le gradbo železnice in gospodarsko izkoriščanje v področju železnice.

Zedinjene države po kapitalističnem tiru

Zvezna vlada je dobila pritožbo, da nezaposleni rajši prejema podpora za nezaposlene, kakor da bi prevzeli ponudeno delo. Na podlagi teh pritožb je vlada sklenila, da vsakdo, ki odkloni ponudeni posel, izgubi pravico do podpore za nezaposlene. V Zedinjenih državah je okoli šest milijonov delavcev nezaposlenih. Med temi je verjetno, da je kaka propalica ali bolje situirani nezaposlenec, ki rajši živi od podpore kakor od dela. Vobče je pa ta trditev kapitalistična kleveta, ki ima povsem zahrbtnen namen. Kakor nam je znano, so bili ukinjeni Rooseveltovi zakoni o obnovitvi gospodarstva, ki so priznavali kolektivne pogodbe, določali vsaj približno delavske mezde ter zahtevali krajšanje delovnega časa. Po razveljavljenju teh zakonov po državnem sodišču so postali kapita-

listi bolj svobodni ter poizkušajo na ta način povečati število delovnih sil ter prisiliti nezaposlene delavce, da tudi proti znižanim mezdam prevzemajo delo. Kapitalisti bodo na ta način pod patronanco državne vlade lahko zniževali plače. Delavstvo se proti tej politiki odločno brani. Na drugi strani pa je Roosevelt podpisal predlog zakona »Magna carta« za delavce, s katerim se jamči delavcem pravica, da se smejo udeleževati posvetovanj o kolektivnih pogodbah in delovnih pogojih. Zakon jamči delavcem pravico organiziranja v svrhu sklepanja sporazumov. Za izvajanje zakona se ustanovi poseben državni urad, ki bo neodvisen, kakor so neodvisna sodišča. — To pa kapitalistom zopet ne bo všeč in bodo skušali zakon sabotirati.

Delavski pravni svetovalec

Delovni čas v industrijah ne sme nikoli presežati 8 ur dnevno.

(Šoštanj)

Vprašanje: V naši tovarni delajo nekateri profesionalisti dnevno preko 8 ur, po 9 in 10 ur, ali tudi več, tako dolgo, da dosežejo skupno 48 ur v tednu, a potem jih podjetje pošlje za nekaj dni na dopust. Ali v tem slučaju res ni treba plačati 50 odst. povška za nadure?

Odgovor: O tem vprašanju smo nedavno obširno poročali v »Delavski Politiki« temeljito jasne razsode okrognega sodišča v Mariboru in Stola sedmorice v Zagrebu kot najvišjega kasacijskega sodišča. Sodišče je odločilo, da naš »Zakon o zaščiti delavcev« dopušča za industrije in rudnike le čisti 8urni delavnik. Ne samo 48 ur tedensko, tudi preko 8 ur dnevno se ne sme nikdar delati. Ako je delavec v industriji vključ temu zaposlen preko 8 ur dnevno, a nato morda v soboto ali kak drug dan ne

dela, tako da tedensko ne opravi skupno več kot 48 ur, mu mora podjetje plačati vsako preko 8urno delo dnevno še s 50% poviškom. Podjetje pa mora radi takšnega prekoračenja predpisov zakona o zaščiti delavcev glede delovnega časa Inspekcija dela tudi kaznovati, ker zakon o zaščiti delavcev za pomožno osebo ne pozna nikakršnih izjem, zlasti tudi ne angleške sobote. Je pa tako strogo izvajanje 8urnega delavnika tudi v interesu brezposelnih.

Podjetje tudi ni upravičeno pošiljati delavstva po izvršenih 48 delovnih urah na »dopuste«. Vsak tak delavec mora dobiti za čas dopusta v smislu ša 220 obrtnega zakona izplačano mezdo za 8urni delavnik. Naj si delavci lepo zapisujejo takšne dopuste. Tekom 3 let jih bodo lahko vsikdar iztožili od podjetja. Tudi topogledno imamo že celo vrsto razsodb najvišjega sodišča.

Sportna rubrika

Delavski sportni prvak Jugoslavije v boks. V nedeljo je bil pri boksarskih prireditvah v Zagrebu s. Ipavec proglašen za prvaka Jugoslavije. Čestitamo.

Olimp — okrepljen! Pretekli petek se je vršil izredni občni zbor S. K. Olimpa, od katerega so mnogi pričakovali, da bo zadal temu simpatičnemu klubu udarec, od katerega bodo imeli koristi tisti, ki stalno preže na njegovo smrt. Zmotili so se in pokazali so s kako nizkega vidika gledajo na sport. Vodstvo Olimpa je samo izzvalo izredni občni zbor, da dobi članstvo priliko samo odločiti njegovo taktiko. Vprašanje je bilo postavljeno: ali vztraja klub na stališču, da je zanj sport sredstvo za doseg zdravega in plemenitega človeka — ali pa sport radi sporta. Stara uprava je na tej odločitvi stavila vprašanje zaupnice, in izkazalo se je, da je zdrava tvorna sila članstva enodušno za zdrav in plemeniti sport in da so iztirjenja le izjeme, ki naj potrdijo pravilo. Sicer pa moramo reči, da nas je strah, da misli, da se naidejo med celjskimi sportniki še sedaj ljudje, ki bi radi ozkih klubskih koristi žrtvovali izredno važno in nad vse koristno misijo, ki jo vrši Olimp pri sportni vzgoji, predvsem industrijskega delavstva. Ali se ti kratkovidneži nikoli ne vrašajo, kdo bi nadomestil Olimpovo delo, če bi ta likvidiral. Ali je še kak klub v Celju, ki je v stanju, take množice delavcev zainteresirati za sport in jih voditi iz zatohlih stanovanj v zdravo naravo? Ali bi ne bila nepopravljiva škoda, če bi zapadli vsi ti številni novi prijatelji sporta zopet v brezbriznost napram vsemu sportu? Čudimo se pa

tudi okoliski občini in pa vodstvom tako velikih industrijskih podjetij, kakor je Westen in Cinkarna, da ne store nič, da bi dobil ta klub, ki je sestavljen večinoma iz njihovih delavcev, primeren sportni prostor in vsaj nekaj naprav za gojenje sporta. Povsod na svetu bi znali ceniti tako udejstvovanje, zakaj bi moralo ravno pri nas vsako pošteno in pametno delo zadevati vedno na nepremagljive težave?

Nočne plavalne tekme. »Delavski Atletski Sportni Klub« v Trbovljah razpisuje za soboto, dne 10. 8. t. l. velike nočne propagandne plavalne tekme v občinskem bazenu. Ker je tekmovalje propagandnega značaja, se opozarja plavalce, da lahko tekmujejo, tudi ne glede na klubovo pripadnost. Razpisane so tri krasne nagrade, dve moški in ena za dame. Tekmovalni red bo sprejel vsak tekmovalce takoj po prijavi. Prijavila se v gostilni »Dimnik« v Trbovljah. Prijava 2 Din za osebo. Pred in med odmorom bo igrala delavska godba na plhala. Na prireditve že danes opozarjamo enj. občinstvo ter ga vabimo, da se te prireditve udeleži in podpre stremljenje klubovega vodstva. — V kratkem bomo igrali z jeseniškimi SK »Kovinarjem«, ki bo prvič prišel gostovat v Trbovlje.

Občni zbor kluba DASK bo 18. avgusta t. l. ob pol 9. uri zjutraj v drugem klubskem lokalu. Dnevni red: reorganizacija kluba.

»Delavski Atletski Sportni Klub je tudi naročnik »Delavske Politike«. Posnemajte tudi drugi delavski klubi!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.